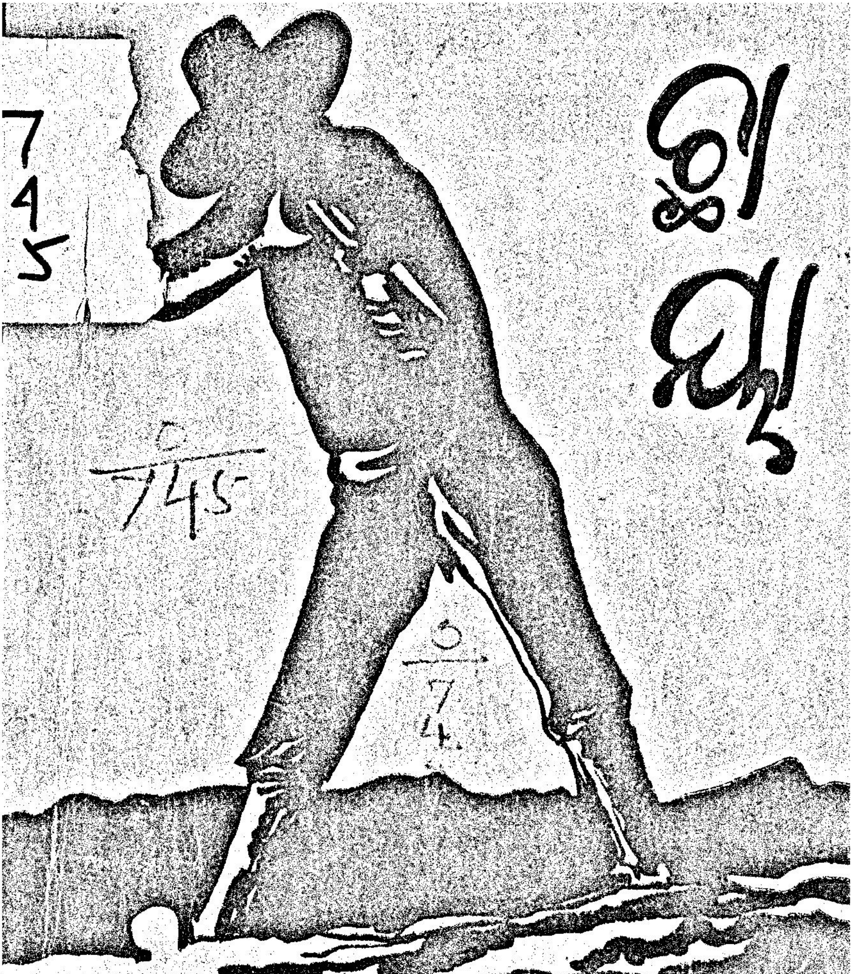

ଛାୟା

ଲେଖକ

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ମହାପାତ୍ର ବି. ଏ: ଡ଼ି: ଏଡ୍

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ରାଜକିଶୋର ମିଶ୍ର

ନଳବଣ୍ଟା-ଆସ୍କା

ମୂଲ୍ୟ ୦୧୯

ଭୂମିକା

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର ଜଣେ କୃତୀ ଶିକ୍ଷକ । ବାଲ-ମନୋବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷଣାରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ଅଛି । ତାର ପ୍ରତୀକ ତାଙ୍କ ଲେଖନୀ ପ୍ରସୂତ "ଗ୍ଲୁପ୍ସା" ।

ପଶ୍ଚିମ-ଲଣ୍ଡନ ଉପକଣ୍ଠରେ ଯେଉଁ ବାଳକ ବାଳିକା ଦେଖାଯାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ "ଟେଡ୍‌ଡ଼ି" । ଯେଉଁ ବାଳକ ବାଳିକା ଅପରାଧୀ, ନଷ୍ଟଚରିତ୍ର, ଦୁର୍ବୃତ୍ତ, ବିଶୃଙ୍ଖଳ ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଲଣ୍ଡନ ନଗରୀର ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳର "ଟେଡ୍‌ଡି" ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ।

ମଦ୍ୟପ, ଦୁଷ୍ଟଚରିତ୍ର, ଲଘୁହସ୍ତ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଔରସରେ ମଦ୍ୟପା, ଅସଚ୍ଚରିତ୍ରା, ଲଘୁହସ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଯେଉଁ ବାଳକ ବାଳିକାଙ୍କ ଜନ୍ମ ସେମାନେ ହୁଅନ୍ତି "ଟେଡ୍‌ଡି" । ଏହି ଟେଡ୍‌ଡି ମାନଙ୍କର ବାପ ଠିକଣା ନଥାଏ । ଏମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ "ମା ଜାଣେ ବାପ, ଗଣ୍ଡା ଜାଣେ ଖାଞ୍ଚ" ବୋଲି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।

ଅଭାବ, ଅନାଟନ, ଅନଶନ ମାନବ ଶିଶୁକୁ କରେ ଶ୍ୱାନ-ଶାବକ । ନିଶାଗ୍ରସ୍ତ ପୁରୁଷ ଔରସଜାତ କିମ୍ବା ବେଶ୍ୟା ଗର୍ଭସମ୍ଭୂତ ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ପଥଭ୍ରାନ୍ତ ଅସାମାଜିକ ଜୀବ ବୋଲାଇବା ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । କାରଣ, ଯଥା ବୀଜଂ ତଥାଙ୍କୁର୍ ।

କିନ୍ତୁ ଜଣେ ବିଦୁରପତ୍ନୀଙ୍କ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତା କନ୍ୟାଙ୍କ କନ୍ୟା କିପରି ଅବାଲ୍ୟରୁ ଅପରାଧିନୀ ହୋଇପାରେ ତାହାହିଁ ଅତୀବ ବିଚିତ୍ର । ବାତ୍ସାୟନ, ହାବଲକ ଏଲିସ୍, ମିସ୍ ଷ୍ଟୋପେ ଏକ ସ୍ୱରରେ କହନ୍ତି ଶୁଭ ଲଗ୍ନରେ, ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ନାରୀପୁରୁଷ ସହବାସ କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଶୁଭ୍ର, ସୁନ୍ଦର ସଂଯତ ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ଜନ୍ମ ଲାଭ କରନ୍ତି । ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତିର

ଉପନାମ ତନୁଙ୍କ ତନୁଜା, ଆତ୍ମଜ ଆତ୍ମଜା । ତନ୍, ମନ ଆତ୍ମା ଯେଉଁ ପିତାମାତାର ଶୁଭ, ଶୁଭ୍ର, ସୁନ୍ଦର, ସତେଜ, ଶାନ୍ତଶିଷ୍ଟ, ସଂଯତ ସେହି ପିତାମାତାର ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ହୁଅନ୍ତି ରୂପପୂର୍ଣ ଗୌରବରେ ତେଜସ୍ୱୀ । ଯେଉଁ ଜନକ ଜନନୀ ଯେତେ ଉଦାରମନା, ଯେତେ ଉନ୍ନତ-ଚରିତ, ଯେତେ ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ସେତେ ଉନ୍ନତ, ଉଦାର ହୁଅନ୍ତି ।

ସମୁନ୍ନତ କୁଳୀନ ବଂଶଜା ନାରୀ ଯଦି ନୀଚ ଜରଜ ନିକୃଷ୍ଟ ପୁରୁଷ ସହବାସରେ ସନ୍ତାନ ଉତ୍ପାଦନ କରେ ତାର ସନ୍ତାନ ହୁଏ ଅଜ୍ଞାତ କୁଳଶୀଳର ସନ୍ତାନ । ଜନନୀର କୌଳିନ୍ୟ ସନ୍ତାନ ଉପରେ ଯେତିକି ପ୍ରଭାବ ପକାଏ ସେତିକି, କିନ୍ତୁ ଅଜ୍ଞାତ ପିତା ତାର ବୀର୍ଯ୍ୟପ୍ରଧାନ ସନ୍ତାନ ଉପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ ତାହା ରହିଥାଏ କାଳକାଳ । କ୍ୱଚିତ ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର ବଶିଷ୍ଠ ହୁଅନ୍ତି । କ୍ୱଚିତ୍ ସୂତପୁତ୍ର କର୍ଣ୍ଣ ହୁଅନ୍ତି । କ୍ୱଚିତ ଅପଣ୍ଡୁପୁତ୍ର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପାଣ୍ଡବ ଧର୍ମରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହୁଅନ୍ତି ।

ପଦ୍ମଜା କନ୍ୟା ଉଷା କପଟ ଅବାଲ୍ୟଙ୍କୁ ଅପରାଧିନୀ ହେଲା ତାହା ମନୋବିଜ୍ଞାନ ତଥା ଶୋଣିତ ବିଜ୍ଞାନର ଅନୁଧ୍ୟାନର ବିଷୟ । ମହାନ୍ତଙ୍କ ଅପରାଧଜଡ଼ିତ ଶୋଣିତହିଁ ଉଷାକୁ କରିଛି ଅବାଲ୍ୟ ଅପରାଧିନୀ । ମହାନ୍ତ ଅନୁତାପରେ ପଦ୍ମଜା କୋଳରେ ଢଳିପଡିଲେ । ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ନୟନ ଯୁଗଳ ମହାଦୀପରେ ଝଲସି ଉଠିଲା ।

ଲେଖକ ଅଧୁନିକ ସମାଜ ଉପରେ 'ଲିପ୍ସା'ର ଲିପ୍ସାପାତ କରି ଭବୀ ନାଗରିକ ମାନଙ୍କୁ ସୁଧାରିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ସମାଜ ସଂସ୍କାର ଲେଖା ଏ ସମାଜ ଆହୁରି ବହୁତ ଆଶା କରେ ।

ପ୍ରକାଶକ

ନଂ ୩୭୯୫
ତା ....

ଛାୟା

ଶ୍ରୀ ମନ୍ଦର ଉପରେ ମହାଦୀପ ଉଠିଲା ।

ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ କଜ୍ଜଳ କଳା ଆକାଶ ଉପରୁ ବର୍ଷା ଟପ୍ ଟପ୍ ପଡୁଛି । ଅନ୍ଧକାର ରାତି । ବାମନ ଏକାଦଶୀ ।

ବଙ୍କିମ ବାବୁଙ୍କର ଦୁଇମହଲା ହଳଦିଆ କୋଠାର ଗୋଟିଏ କୋଠରୀ ଭିତରେ ଇଜି ଚେୟାର୍‌ରେ ଶୋଇ ରହି, ପଦ୍ମଜା ଭାବୁଛନ୍ତି—ଝିଅ ଉଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ । ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଧାନ [illegible] ବଙ୍କିମ ବାବୁଙ୍କ କନ୍ୟା—ପଦ୍ମଜା, ଏମ୍. ଏ ।

କହିବାକୁ ଗଲେ, ପଦ୍ମଜା କଟକରେ ଥିବା ଉଷା ସହିତ ମନ ରାଜ୍ୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଉଷା, ସରକାରୀ ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢେ । ବୟସ ୯ ବର୍ଷ । ହଷ୍ଟେଲରେ ରହେ ।

× × × ×

ସ୍କୁଲ ସମୟ ହୋଇଗଲା ପରା ! ଉଷା ବାକ୍ସ ଭିତରୁ ପରିଷ୍କାର ପୋଷାକ ବାହାର କରି ପିନ୍ଧି ପକାଇଲା । ପାଦ ଧୋଇଟିକ

ପୋଷାକ୍ ଧୋଇ କରି ଶ୍ୱେତ ମୋଜା ଉପରେ ବ୍ଲାକ୍ ଯୋତା ପିନ୍ଧିଲା । ଆଇନା ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡବାଳ ଗୁଡ଼ିକ ସଜାଡ଼ି ନେଲା । ରୁମାଲରେ ମୁହଁଟା ପୋଛି ସାରି ବହିପତ୍ର ଧରି ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହେଲା । କାଲେ କିଛି ଛାଡ଼ିଗଲା ଥିବ ଭାବି କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଚାହିଁଲା । ହଁ, ଟେବୁଲ ଉପରେ ଶ୍ୱେତ କାଗଜଟିଏ ପଡ଼ିଛି । ଉଷା ସେଇଟା ଗୋଟାଇ ନେଇ ବାହାରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକରି ଫୁର୍ତ୍ତିରେ ସ୍କୁଲକୁ ଚାଲିଗଲା । ... ...

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଓଠରେ କ୍ଷୀଣ ହସଟିଏ ଖେଳିଗଲା । ମନକୁ ମନ ସେପରି କହିହେଲେ; ଉଷାଟା ମୋର ସବୁଦିନ ସେହିପରି, ପରିଷ୍କାର, ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ।

ଘନକୃଷ୍ଣ ଗଳୀ ମଧ୍ୟରୁ ମହାଦୀପ ଦେଖି, ସେ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥା ହେଲେ । ଇଜିଚେୟାର୍‌ର କାଠ ହାତ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା "ଆଇ. ଜି. ଏସ୍‌" ଛାପଦିଆ ଧଳା ଲମ୍ବା ଲଫାପା । ତା' ଭିତରେ ଥିଲା ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର ସରକାରୀ ଚିଠି । ସେଇ ଚିଠି ଆଜି ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରିଛି ।

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଲେଖିଛନ୍ତି:—

ମାଡ଼ାମ୍, ଗତକାଲି (ତା ୫ ୯-୫୮) ମୋ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗୋଟିଏ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଗଲା । ତା ୨୭ । ୫ । ୫୮ ଅପରାହ୍ଣର ପୁରସ୍କାର-ବିତରଣୀ ସଭାକୁ ଆପଣ ଆସିଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ । ଆଉ ଦେଖିଥିଲେ ଯେ ଉଷା ଶ୍ରେଣୀର ବନମାଳା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନମ୍ବର ରଖିଥିବା ଲାଗି ସ୍କୁଲ ପକ୍ଷରୁ ସମ୍ମାନସୂଚକ ନୀଳ ରେଶମୀ

ରୁମାଲ୍ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲା । ସେହି ରେଶମୀ ରୁମାଲକୁ ସଭାନେତ୍ରୀ ବନମାଳାଙ୍କ ଗୃହପାଖେ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ସଜାଇ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ରୁମାଲର ଗୋଟିଏ କୋଣରୁ ସ୍କୁଲ୍ ନାମ ଥାଇ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ ଝୁଲି ତା' ଛାତି ଉପରେ ପଡ଼ୁଥାଏ—

ତା' ପରେ କାଲି । ଡି. ପି. ଆଇ ମହୋଦୟଙ୍କ ପରିଦର୍ଶନ ଥିଲା । ବନମାଳାକୁ ସେହି ରୁମାଲ ପିନ୍ଧି ଆସିବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା ଓ ସେ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ।

ତେବେ, କାଲି ଦିନ ଦୁଇଟା ବେଳେ ଅମ୍ଭେ ବନମାଳାକୁ ଚିରଦିନ ଲାଗି ହରାଇ ଦେଲୁ ।

[ପଦ୍ମଜା ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ, ଏହି ଧାଡ଼ିଟାର ଅକ୍ଷର ଗୁଡ଼ାକ ଥରି ଥରି ଉଠିଛି]

ସ୍କୁଲ ପାଚେରି ପଛପଟେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାଡ଼ିଆ ଭିତରେ ପଡ଼ିଯାଇ ବନମାଳା ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଛି ।

ସହସ୍ର ସଂଖ୍ୟାରେ ନରନାରୀ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଦେଖିଲେ, ଶବଟି ବନମାଳାର । ବନମାଳାର କୃତିତ୍ୱର ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ପ୍ରଶଂସା । ସଂଗେ ସଂଗେ, ତାର ଅକାଳ ତିରୋଧାନରେ ବହୁ ଚକ୍ଷୁ ଅଶ୍ରୁ ସିକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଡି. ପି. ଆଇ ମହୋଦୟ ନିଜ ପରିଦର୍ଶନ ଦିବସରେ ଏପରି ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଦୁର୍ଘଟଣା ଲାଗି ବ୍ୟଥିତ ଓ ବହୁକ୍ଷଣ ଲାଗି ହତବାକ୍ ହୋଇଗଲେ ।

ବନମାଳାର ବେକ ଗୁରପଟେ ରୁମାଲଟି ବନ୍ଧାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମଝିରେ ଝୁଲୁଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପଦକଟି ବନା ।

ସଂଗେ ସଂଗେ ଡି. ପି. ଆଇ ମହୋଦୟ ସମସ୍ତ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏକାଠି ଡକାଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, ବନମାଳାର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେହି କିଛି ଜାଣିଛନ୍ତି କି ? ତା' ପରେ ଜଣ ଜଣକୁ ଡକାଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ । ସମସ୍ତେ ଦୃଢ଼ ସ୍ୱରରେ 'ନାହିଁ' 'ନାହିଁ' କହିଦେଇ ଗଲେ ।

ସେଥିରୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ଥିର କଲେ ଯେ ବନମାଳା କୌଣସି କାରଣ ବଶତଃ ସେଠାକୁ ଯାଇ ନିଜ ଅସାବଧାନତା ଯୋଗୁଁ ପାଣିରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଆଉ, ପଦକଟା ଖସି ପଡ଼ି ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଛି । ଆଜି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ଗୁରୁବାର ସକାଳ) ତାହାର ପତ୍ତା ମିଳୁ ନାହିଁ । ଫାୟାର ବ୍ରିଗେଡ୍‌ର ଦମକଲକୁ ଖବର ପଠାଯାଇଛି, ପାଣି ବାହାର କରି ଦେବାଲାଗି ।

ତେବେ ଯେଉଁ ରିବନ୍‌ରେ ପଦକଟା ଝୁଲୁଥିଲା, ସେହି ରିବନ୍‌ଟି ଅକ୍ଷତ ଅଛି । ପଦକଟା ଖସିଲା କିପରି ? ... ...

ସେହି "କୌଣସି କାରଣ ବଶତଃ" ମଧ୍ୟରେ ରହିଗଲା । ତେବେ, ଏ ଘଟଣାଟି ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଏକ ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ଜନ୍ମାଇଛି—ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଲାଗି ପୁଲିସକୁ ଅନୁମତି ଦେବି, ନା ନିଜେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବି ।

ନିଜେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଯିବାବେଳେ ମୋର ଜଣକ ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି । ସେ ହେଉଛି ଆପଣଙ୍କ ଊଷା ! କେବଳ ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି, କ୍ଷମା କରିବେ । କାହିଁକି ନା, ସେ

ପୁରସ୍କାର ରହସ୍ୟ ମୁଁ ଟିକିଏ ଜାଣେ । ସେତକ ମୁଁ କେବଳ ଅପଣଙ୍କ ସଂଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଆପଣ ଦୟାକରି ଏଠା ଶହୀଦ ପାର୍କରେ ମୋ ସହ ତା ୧୫।୯।୫୮ ଦିନ ଅପରାହ୍ଣ ୫ ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ଇତି

ବିଶ୍ୱସ୍ତା ।

ଶୁଭ୍ରାଦେବୀ

9745

ପାଞ୍ଚମାସ ତଳେ—

ଉଷା ମାମୁଁ ଘରେ ରହି ପଢୁଛି । ମାମୁଁଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରପାଣି ମେଡ଼ିକାଲ୍ କଲେଜ୍‌ରେ ପଢୁଛି, ୫ମ ବର୍ଷ । ଉଷା ଏହି ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଦରର ସାମଗ୍ରୀ । ଇନ୍ଦ୍ରପାଣିର ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ ଖବର ପାଇ ମାମୁଁଘରେ ଯେଉଁ ବଡ଼ ଧରଣର ଭୋଜି ହୋଇଥିଲା, ସେହି ଉତ୍ସବ ରାତିରେ, ଗୋଟିଏ ଭୁମ୍ମୂଳ କାଣ୍ଡ ଘଟିଗଲା ସେଇଘରେ । ଉଷା ଥିଲା ସେତେବେଳେ ୮ବର୍ଷର ବାଳିକା ।

ସେଦିନ ତା' ମାମୁଁ ଘରକୁ ଯେତେ ପିଲା ଆସିଥିଲେ, ସେ ମଧ୍ୟରେ ଉଷାର ସମବୟସ୍କ ଅନେକ ଥିଲେ । ଉଷା ସେମାନଙ୍କ

ସଙ୍ଗେ ଖେଳା ଖେଲ କରିବା କଥା, ନା, ଉଷା ଅନନ୍ୟ ସାଧାରଣ ପିଲ । ସେ ଚକ୍ରପାଣିର ଭାବି ଶାଶୁ ରଞ୍ଜଲାଙ୍କ ସହ ସର୍ବଦା ଚଲି ବୁଲି କରିବା ଦେଖାଗଲା । ବୁଢ଼ୀ ମଧ୍ୟ ଉଷାକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଇଲେ ଯେ' ସେଥିରେ ସମସ୍ତେ ଟିକିଏ ବିସ୍ମିତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।

ଭୋଜୀ ହେବାର ପ୍ରାୟ ଏକ ସପ୍ତାହ ଆଗରୁ ବୁଢ଼ୀ ଆସି ଉଷାର ମାମୁଁ ଘରେ ରହିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ସୁକାନ୍ତ ବାବୁଙ୍କ ପତ୍ନୀ । ସ୍ୱର୍ଗତ ଏସ. ପି. ସୁକାନ୍ତବାବୁ ସାରା ଜୀବନ ଖଟିଖଟି ପରିବାରର ଭବିଷ୍ୟତଲାଗି ରଖି ଯାଇଥିଲେ କଟକରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇ ମହଲା କୋଠା ଓ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଦୁଇଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ବିଧବା ବୁଢ଼ୀ ଓ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତରାଧିକାରିଣୀ ରୂପେ କନ୍ୟା ସ୍ନେହପ୍ରଭା ଛଡ଼ା ପରିବାରରେ ଆଉ କେହି ନ ଥିଲେ ।

ସ୍ନେହପ୍ରଭା କଟକରେ ଏମ୍. ଏ. ଛାତ୍ରୀ । ନିଜ ବାତରୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆଲୋଚନା ଓ ଚିକିତ୍ସା ଚଲାଇବା ଲାଗି, ଭାବୀ ଡାକ୍ତର ଓ ଭାବୀ-ଜାମାତା ଚକ୍ରପାଣି ପାଖକୁ ବୁଢ଼ୀ କିଛିଦିନ ଆଗରୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲେ । ରହିବାର ଚାରିପାଞ୍ଚ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଗଲା, ଉଷା ଓ ବୁଢ଼ୀ ଏକପ୍ରାଣ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଧନୀ, ଅଭିଜାତ ପରିବାରରେ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷର ଖିଆଲ ଥାଏ । ଆଉ ସେ ଖିଆଲ୍ "ହଁ-ଜୀ" "ଯୋ-ହୁକୁମ" ବାଲାଙ୍କର ପ୍ରଶଂସାରେ ମୁଖରିତ ହୋଇଉଠେ ।

ରଞ୍ଜଲାଙ୍କର ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଖିଆଲ୍ ଥିଲା । ରଞ୍ଜଲାଙ୍କ ବିବାହ—ପୂର୍ବ ଜନ୍ମଦିନ ତାଙ୍କ ମାମୁଁ ଗୋଟିଏ ସୁନାର ଚେନ୍

ତାଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ। ସେଇ ଦିନେ ମଞ୍ଚିରେ ଝୁଲୁଥିଲା ଗାଢ଼ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣର ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡାକୃତ କାଚ ଓ ସେହି କାଚ ଭିତରେ ପାରଦ ଏପରି ଭାବେ ଖଞ୍ଜା ଯାଇଥିଲା ଯେ କାଚଟିର ସାମାନ୍ୟ କମ୍ପନ ଦ୍ୱାରା ତାହା ଭିତରେ ବହୁ ବର୍ଣ୍ଣର ରଙ୍ଗୀନ ଲହରୀ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା।

ଏହି ଜିନିଷଟି ଥିଲା ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟ ବସ୍ତୁ। ଅନେକ ସମୟରେ ବୃଦ୍ଧା ଏକାକୀ ଶୋଇରହି ତନ୍ମୟ ହୋଇ କାଚଟିର ବର୍ଣ୍ଣ ବିଭବ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି। ସ୍ନେହଲତା ମା'ଙ୍କୁ ରାଗିବା ଦେଖିଲେ କହେ—"ଯା, ଯା ତୋର ରାଗ କାହାର ଦରକାର ନାହିଁ। ତୋ କୁଣ୍ଡେଇ ନେଇ ଖଟ ଉପରେ ଯା ଖେଳିବୁ। ବୃଦ୍ଧା କଥା ମାନି ଚାଲିଯାନ୍ତି। ବିଧବା ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଚଞ୍ଚଳା ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯୋଗ ଦେବାବେଳେ ସେହି ଆଦରର ମାଳାଟି ପିନ୍ଧନ୍ତି।

ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କ ସହ ଘନିଷ୍ଠତା ଫଳରେ ଉକ୍ତ ଖିଆଲଟି ଉଷା ବେଶ୍ ଜାଣି ପାରିଛି।

ତୁହେଁ ବହୁ ସମୟ ନୀରବରେ ନୀଳ କାଚଟିର ଅଦ୍ଭୁତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରିଛନ୍ତି।

ଉଷା ମାଳାଟିକୁ ବିସ୍ମୟ ଓ ଆନନ୍ଦରେ ଚାହିଁଥିବା ବେଳେ ବୃଦ୍ଧା ତାଙ୍କୁ କୋଳକୁ ଆଉଜାଇ ନେଇ କହନ୍ତି—

"ମା' ଉଷି' ଏ ମାଳାଟି ଭାରି ସୁନ୍ଦର, ନା ? ତୋର ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦରକାର ?"

ଉଷା ଆଶାରେ ବଳିପଡ଼ି ତାଙ୍କ ବେକକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରି ତାଙ୍କ ଗାଲରେ ଚୁମାଦିଏ । ଚଞ୍ଚଳା ତାକୁ ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନରେ ବାନ୍ଧି ରଖନ୍ତି । କହନ୍ତି,—"ଏ ଶୁଖିଲା ଗାଲରେ ଚୁମାଦେଲେ କଣ ପାଇବୁ ଉଷି ! ତୋ ଠିକ ବର ଗାଲରେ ଚୁମା ଦେଲେ ସିନା ସେ ଗେଲ କରିବ, ଏପରି ଅନେକ ହାର ଦେବ ।

ଉଷା କହେ—"ମୋର କିଏ ଠିକ ବର ଦରକାର ନାହିଁ । ତମେ ମୋ ବର ହୁଅ ।

ଚଞ୍ଚଳା ହସି ହସି ବେଦମ୍ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି ଓ ଉଷା ମୁହଁରେ ଅଜସ୍ର ଚୁମ୍ବନ ଢାଳି ଯାନ୍ତି ।

ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ଚଞ୍ଚଳା ସମୁଦୁଣୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲାବେଳେ ଏହି ଅଭିନୟ ଚାଲେ । ଚଞ୍ଚଳା କେତେବେଳେ କହନ୍ତି ସମୁଦୁଣୀ, ଏ ଝିଅଟା କିଏ କି ? ମୋ କନିଆଁଟା ପରା ! ମୁଁ ମଲାଦିନ ଯାକୁ ଏ ହାରଟା ଦେଇଯିବି । ତମେ ସାକ୍ଷୀ । ହେଲେ, ଯମ ମୋତେ ନେଇନାଇଁ ଲେ, ଝିଅ । ସ୍ନେହଟି ଏ ଘରକୁ ଆସି ଯାନ୍ତା, ମୁଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଆଖି ବୁଜନ୍ତି …… । ଶେଷକୁ ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କ ସ୍ୱରଟା କେମିତି ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଉଠେ ।

ସେଦିନ ଉଷା ଦେଖିଲା ବହୁ ବାଳକ ବାଳିକା ସୁନ୍ଦର ପୋଷାକ ଓ ଅଳଙ୍କାରରେ ମଣ୍ଡି ହୋଇ, ଗୃହଆଡେ

ଧାଁ ଦୌଡ଼ କରି ଖେଳୁଛନ୍ତି । ସେ ଭାବିଲା—ଆଜି ଯଦି ସେ ମାଳାଟା ପାଇଯାନ୍ତା ! ......

ସଂଧ୍ୟାରେ ଘରଟା ଯକ ଆଲୁଅରେ ଜଳିଉଠିଲା । ଊଷା ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କ ସଂଗେ ସଂଗେ ଘର ଛାତଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ବୁଲାବୁଲି କରୁଥାଏ । ଚଞ୍ଚଳା ବାତଗ୍ରସ୍ତା । ଚାଲି ଚାଲି ଟିକିଏ ହାଲିଆ ଲାଗିବାରୁ ଗୋଟାଏ ଚୌକିରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ଓ ବସିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେହି ଉପରୁ ଚୌକି ସହିତ ତଳକୁ ଖସି ପଡ଼ିଲେ । ଚୌକିଟା ଘର ପଛର ବଗିଚା ଭିତରେ ପଡ଼ିଲା ସେହି ଠାରେ, ଯେଉଁଠିକି ଗୋଟିଏ ଭଙ୍ଗା ଇଟା ଗଦା ଥିଲା । ତା ଉପରେ ଚଞ୍ଚଳା ନିର୍ମମ ଭାବେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ଊଷା ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ମାଈଁଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲା ଯେ ମାଉସୀ କୋଠା ଉପରୁ ଖସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସଂଗେ ସଂଗେ ଗୃହଆଡ଼େ ହୁଲସ୍ଥୁଲ ପଡ଼ିଗଲା । ହର୍ଷ କୋଳାହଳ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିଳାପର କରୁଣ ରାଗିଣୀ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ମୁଖରିତ କରିଦେଲା । କାହାର ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଯେପରି ସବୁ କିଛି ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଗଲା ।

ପଦ୍ମଜା ଆସି ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ହଠାତ୍ ଏସବୁ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଘଟଣାଟା ଜାଣିବାରେ ତାଙ୍କର ବିଳମ୍ବ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଊଷା ମା'ର ହାତ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ମୁହଁଟି ଥିଲା ତା'ର ପ୍ରଶାନ୍ତ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ବୃଦ୍ଧାଙ୍କର କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ, ରକ୍ତାକ୍ତ ଓ ଭଗ୍ନମୃତ ଦେହଟି ଯେତେବେଳେ ଅଣାଗଲା, ସମସ୍ତେ ଅଗଣାରେ ରହି ସେହି ଆକସ୍ମିକ ମୃତ୍ୟୁ ସଂପର୍କରେ ନାନା କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା କରୁଥିଲେ । ସ୍ନେହପ୍ରଭାଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁସଂବାଦ ନ ଜଣାଇ, ସେଠାକୁ ଶୀଘ୍ର ଡାକି ଆଣିବା ସ୍ଥିର କରାଗଲା ।

ଏହି ସମୟରେ ଉଷା ତା'ମାଉସୀ କୋଠରୀକୁ ଗଲା । ତକିଆତଳୁ ଚାବିନେଇ ହାତବାକ୍ସ ଖୋଲିଲା । ଭିତରୁ ହାରଟି ବାହାର କରି ପିନ୍ଧିଲା ଓ ଆଇନା ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ନିଜକୁ ଟିକିଏ ଦେଖି ନେଇ ହସିଲା । ତାପରେ ହାରଟିକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ରଖିଦେଇ ଅଗଣାକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା ।

ରଞ୍ଜିଲାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ରହସ୍ୟଜନକ ବୋଧ ହେଲା । କେହି କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଉଷା ତାଙ୍କ ସଂଗେ ଥିଲା । ତାକୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲା ଯେ ମାଉସୀ ଚାଲି ଚାଲି ହାଲିଆ ହୋଇ ଯିବାରୁ ଚୌକିରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ପାନ ଛେପ ପକାଇବା ଲାଗି ଚୌକିଟାକୁ ଖୁବ୍ ତଳକୁ ଟାଣିନେଲେ । ଥରେ ଲଇଁ କରି ଛେପ ପକାଉ ପକାଉ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ । ତା ଆଖିବୁଜା ହୋଇଗଲା । ସେ ତା'ପରେ ଆସି ସଂଗେ ସଂଗେ ମାଈଁଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା ।

ତେବେ, ଚଂଚଳାଙ୍କ ପରି ଜଣେ ବୁଢ଼ୀ ଏତେ ଅସାବଧାନ ହେବେ, ଏହା କେହି ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ନାହିଁ । ସ୍ନେହପ୍ରଭା ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବେ ମାତୃ ବିୟୋଗ ଦୁଃଖ ସହିଲା । ସେ ଏଇଠି କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ତାର ସମସ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ଚାଲି । ଉଷାକୁ ସେ ମଧ୍ୟ ପୁଛି ନଥିଲା ।

ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କ ଶବ ଯିବା ପରେ ପରେ ଘରେ ଯେଉଁ ବିଷାଦମୟ, ଶୂନ୍ୟ ଓ ନୀରବ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଖେଳୁଥିଲା, ତାକୁ ଟହଲାଇ ଦେଇ ଉଷା ମାଈଁଙ୍କ ପାଖେ ବସିପଡ଼ି କହିଲା,—ମାଈଁ, ମାଉସୀ ସେ ହାରଟା ମୋତେ ଦେବେ ବୋଲି କହୁଥିଲେ—ନୁହେଁ କି ? ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଇଟା ମୋର । ଉଷାର ଦେଶକାଳ ଜ୍ଞାନ ଅଭାବରେ ପଦ୍ମଜା କ୍ଷୁବ୍ଧା ହୋଇଉଠିଲେ । କହିଲେ—"ଉଷା ଚୁପ୍ କର ।"

ଚନ୍ଦ୍ରାସାଗରରୁ ଉଠି ଆସିଲା ପରେ ମାଈଁ କହିଲେ—ହଁ, ସତ୍ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ହାର ଅଛି । ସେ ମୋତେ ସାକ୍ଷୀ ରଖି କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ମଲାଦିନ ଉଷା ସେଇଟି ପାଇବ । ସେଇଟା ତା'ର ।'

ପଦ୍ମଜା ହଠାତ୍ କାହିଁକି ବିଚଳିତ ହୋଇ ବଡ଼ବଡ଼ ଆଖିରେ ଉଷାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ଶୋଇବାକୁ ଯିବା ସମୟରେ ସେ ଦେଖିଲେ, ଉଷା ଶେଯରେ ଶୋଇ ରହି ପିନ୍ଧିଥିବା ନୂଆ ହାରଟିର ନୀଳ କାଚଟିକୁ ଏକଲୟରେ ଚାହିଁ ରହିଛି ଓ ମୁହଁରେ ଫୁଟିଛି ହସ ।... ...।

ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ଏକ ସପ୍ତାହ ପରେ ପଦ୍ମଜା ଉଷା ଓ ରୁଗ୍ଣ ବୃଦ୍ଧ ପିତାଙ୍କୁ ଧରି ଆସିଥିଲେ ବଙ୍କିମ ବାବୁଙ୍କ ପୁରୀରେ ଥିବା କୋଠାକୁ । ଶେଷ ଜୀବନ ପୁରୀରେ କଟାଇବା ବୃଦ୍ଧଙ୍କର

ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା । ଚକ୍ରପାଣିର ବାରମ୍ବାର ଚିଠି ପାଇ ପଦ୍ମଜା ଉଷାକୁ ପୁଣି ମାମୁଁ ଘରେ ନେଇ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଥିଲେ, ଏଇ ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଏକମାସ ମଧ୍ୟରେ ଉଷାକୁ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ରଖିଦିଆ ଯିବ ।

ଉଷାକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଲା ଦିନ ଓକିଲ ହରପ୍ରସାଦ ବାବୁଙ୍କ ସନିର୍ବନ୍ଧ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ପଦ୍ମଜା, ଭାଇଭାଉଜ, ଉଷା ଓ ଚକ୍ରପାଣି ସହିତ ତାଙ୍କ ଭୋଜରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଥିଲେ ।

ଉଷା ଗାଢ଼ ଲାଲ୍ ରଙ୍ଗର ଫ୍ରକ୍‌ଟି ଉପରେ ଚମ୍ପଲାଙ୍କ ଦାନ ସେହି ହାରଟି ପିନ୍ଧି ଦିଶୁଥାଏ ଅନୁପମ ।

ହରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଷମା ଦେବୀ ସ୍ନେହପ୍ରଭା ସହ ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଥିଲେ, ଚକ୍ରପାଣି ପିତାଙ୍କ ସହ ପୁରୁଷ ମହଲ ବୈଠକ୍ ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଅଗଣା ଭିତରକୁ ଗଲେ ।

ବହୁତ ସ୍ତ୍ରୀ-ବ୍ୟକ୍ତି ଜମା ହୋଇଥାନ୍ତି । ସତରଞ୍ଜି ଘେରା ପଥର ଅଗଣାଟା ଡେ଼ଫା ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶୁଥାଏ ସୁନ୍ଦର । ଶିଶୁ, ବାଳିକା, କିଶୋରୀ, ଯୁବତୀ ଓ ପ୍ରୌଢ଼ାଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ସ୍ଥାନଟି ହସି ଉଠୁଥାଏ । କଥା ମଝିମଝିରେ ହସର ସୁଅ ଲହରୀ ଭାଙ୍ଗିଥାଏ ।

ସୁଷମା ଦେବୀ ଥିଲେ ପୃଥୁଳ କାୟା, ମିଷ୍ଟାଳାପୀ ତେଣୁ ମେଳାପୀ । ଗୋଲାପୀ ଶାଢ଼ୀଟି ପିନ୍ଧି ସେ ହସିହସି ଯେତେବେଳେ ଅଗଣାକୁ ପଶି ଆସିଲେ, ଅଧିକାଂଶ ଚକ୍ଷୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।

ସେ ପଦ୍ମଜାଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହ ପରିଚୟ କରାଇ ଦେଲେ—"ଇଏ ପଦ୍ମଜା, ଏମ୍.ଏ । ଆମ ବଙ୍କିମ ବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ।"

ଆଜି ସ୍ନେହପ୍ରଭା କେଜାଣି କାହିଁକି କହିଉଠିଲା, "ଉଷା ହ୍ମାଙ୍କର ଝିଅ !"

ଏଇକଥା କେଉଁପରି ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଛାତିଭିତରେ ପିଟିହୋଇ ଗଲା । କାନ ପାଖରେ ରକ୍ତର ଚଞ୍ଚଳ ଗତି ସେ ଶୁଣି ପାରିଲେ ।

ସୁଷମା ଦେବୀ ଉଷାକୁ ଭଙ୍ଗୁ ଟେକିନେଇ ଛାତି ଉପରେ ଜାକିଧରି କହିଲେ—"ଏ ସୁନା ଖଣ୍ଡିକା ଜପିଠା ତା' ମା' ଠାରୁ ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼ିବ। ସେଦିନ ତାଙ୍କ ହେଡମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ କହୁଥିଲେ—'ଉଷା ଅନ୍ୟ ପିଲାଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ତାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଲୋକର ହେବାର ଶକ୍ତି ଅଛି ।"

ଉଷା ଛଟପଟ ହୋଇ ତଳକୁ ଖସି ଆସିଲା ।

ସୁଷମା ଦେବୀ ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ପୁଣି ସ୍ତ୍ରୀ ମହଲରେ ଚାଲିଲା ହସଖୁସି, ଗପ । ଦଳଦଳ, ଭେଳାଭେଳା । ପରିବାରଙ୍କ ସୁଖଦୁଃଖ । ଗତ ଦିନ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ମରଣିକା । ଆଗାମୀର ଚେତାବନୀ । ଚିନ୍ତା ଓ ଯୋଜନା ।

ପଦ୍ମଜା ସୁଷମାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବା ବାହାନାରେ ଚାଲି-ଆସିଲେ । ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲେ ସ୍ନେହପ୍ରଭାର ଯିବାଟାକୁ । ତେଣୁ ଅଗଣା ଉପରୁ ଉଠି ଆସି ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ଉପରେ ସେ ଚାଲିଲେ ତଳଖଞ୍ଜା ଆଡ଼େ ।

ସ୍ନେହପ୍ରଭା ଯାଇଥିଲା ।

ତା'ପରେ ସେ ଅନ୍ଧାରରେ ମିଶିଗଲେ ।

ସ୍ନେହପ୍ରଭା ଉଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା କହିଲା, ସେଥିରୁ ସେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ସ୍ନେହପ୍ରଭାର ଗତିବିଧି ପ୍ରତି ସେ ଯେପରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ମନେକଲେ, ଉଷା ଯେପରି ସ୍ନେହପ୍ରଭାର ଚକ୍ଷୁଶୂଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । କାହିଁକି ?

ସେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଦ୍ୱାର ନିକଟକୁ ଗଲେ । ତା'ପରେ ଫୁଲ ବଗିଚା । ଯେ·ଜନଗନ୍ଧା ଓ ଦିଲ୍‌ବାହାରର ମିଠା ବାସନାରେ ସେ ଟିକିଏ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ ଚାହିଁଲେ—ଦୂରରେ ଫୁଲ ବଗିଚାର ମଝିରେ ବସିଛନ୍ତି ଦୁଇଜଣ । ମେଘୁଆ ଆକାଶର ଅଷ୍ଟମୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆଲୋକର ମାୟାପୁରୀ ରଚନା କରୁଛି··· ।

ହଠାତ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଉଠିପଡ଼ି ଉତ୍ତେଜିତ ଭାବେ କହିଲା— "ନା, ବଦ୍‌ମାସ ଟୋକାକୁ ସେ ଘରୁ ତଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ତା' ନହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ସେ ଘର ସହିତ କୌଣସି ସଂପର୍କ ନାହିଁ ।"

ପୁରୁଷ ଜଣକ ଉଠିପଡ଼ି ସ୍ତ୍ରୀଟିକୁ ଧୀରେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ସେହି ଉତ୍ତେଜିତ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ଚୁମ୍ବନଟିଏ ଦେଇ କହିଲେ— "ନୋ, ମାଇଁ ଲଭ୍ । ଏତେ ରାଗିବାର କାରଣ ନାହିଁ । ସନ୍ଦେହରେ ହଠାତ୍ ତାକୁ ତଡ଼ି ଦେବାଟାକୁ ସମାଜ ଭିନ୍ନପ୍ରକାର ଦେଖିବ । ତେବେ, ଆଉ କେତେଦିନ ଖଣ୍ଡେ ରଖି, ତା'ର ଗତିବିଧି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ, ତାପରେ—ଏଜ୍ ୟୁ ଓ୍ୱିସ୍ ।"

ସ୍ତ୍ରୀଟି କହିଲା—"ଆଉ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବି ଏ କେତେଦିନ ଭିତରେ ସେ ମର୍ଚ୍ଚେଣ୍ଟ ସେମିତି କେତେ ବେଳେ ପଇସା ରୋଜଗାର କରନ୍ତି ।" ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଛାତି ଭିତରଟା ଦାଉଁ ଦାଉଁ ହେଲା । କାହା ବିଷୟରେ ଏକଥା ବାହାର ହୋଇପାରେ । ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ଶରୀର ଯେପରି ଥରି ଉଠିଲା । ସେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବେ ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଚକ ବୁଲୁଛି ।

ପଦ୍ମଜା ଚୌକି ଉପରେ ବସି ଗତ ପାଞ୍ଚମାସ ତଳର କଥା ଗୁଡାକ ଭାବିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

ଠିକ୍ ଷଷ୍ଠ ମାସରେ ସେ ପାଇଥିଲେ ଚିଠି—ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ନିକଟରୁ ।

ସକାଳୁ ଉଠି ଉଷା ପାଖକୁ ଘରର ପୁରୁଣା ମାଲି ଧନିଆଁକୁ ପଠାଇଲେ—ଉଷାକୁ ଆଣିବା ଲାଗି । ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ପଠାଇଥିଲେ ।

ଧନିଆଁ ଶୁଭ୍ରାଦେବୀଙ୍କୁ ଚିଠିଟି ନେଇ ଦେଲା । ଶୁଭ୍ରାଦେବୀ ବୁଢ଼ା ଚପରାସୀ ହାତରେ ଉଷାକୁ ଡକାଇ ପଠାଇଲେ ଅଫିସ୍‌କୁ ।

କହିଲେ,—"ଉଷା, ମା' ବେମାର ଅଛନ୍ତି । ଶୀଘ୍ର ଜିନିଷପତ୍ର ନେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ଏକ୍‌ସପ୍ରେସ୍‌ରେ ଘରକୁ ଚାଲିଯା । ବୁଢ଼ା ଚାକର ଆସିଛି । ଯା' ହଷ୍ଟେଲକୁ, ଜିନିଷପତ୍ର ସଜାଡ଼ ନେ ।" ଉଷା ନୀରବରେ ସବୁ ଶୁଣିଗଲା । ଶେଷରେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ବାହାରି ଆସିଲା ।

ଉଷା ଧନିଆଁର ସବୁ ଜାଣିବା ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଆଦୌ ଭଲ ପାଏନା । ଧନିଆଁ ତେଣୁ ପ୍ରତି କଥାରେ ଉଷାକୁ ଚିଡାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । କିନ୍ତୁ ଉଷା ରାଗେ ନା । ତଥାପି ଧନିଆଁ ଚେଷ୍ଟାରେହିଁ ପ୍ରଚୁର ଆନନ୍ଦ ପାଏ । ଆଜି ସେ ମଧ୍ୟ ଜାଣେ ଯେ ଉଷା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପିଲାପରି ଯା' ତା' ଆଗରେ କୌଣସି ବିଷୟ କହେ ନା ।

ଧନିଆଁ କହିଲା—"ବାବା, (ଉଷାକୁ ସେ ବାବା ବୋଲି ଡାକେ) ମା'ତ ବେମାର ନାହାନ୍ତି । ସେ ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀଟା ଚଷମାଟେ ପିନ୍ଧି ଏମିତି ଗୁଡ଼ାଏ କ'ଣ କହିଲା ? ଏ ବାବା, ମଲା, କଥା କାହିଁକି କହୁନ ମ ? ଏ ବାବା—"

ଉଷା କହିଲା—"ଧନିଆଁ, ଚୁପ୍ ହେଉନୁ ନା କାହିଁ ?"

"ମଲା, ପଚାରିଲେ ରାଗୁଛ କାହିଁକି ?

"ମୁଁ ରାଗି ନାହିଁ ।"

"ବେଶ୍ ତେବେ । ଏ ବାବା, ବୁଢ଼ା ଚପରାସୀଟା ମୋ ସାଙ୍ଗ । ସେ କହୁଥିଲା, ତମକୁ ଏଠୁ ତଡ଼ା ହେଉଛି । ଗେଟ୍ ଆଉଟ୍ ମତେ କହୁଥିଲା ପରା ! ଏବେ ତୁମେ ଏଠୁ ଗେଟାଉଟ୍ ଯାଁ,

ସତ କି ମିଛ ? ଏ'ମା, କଥା କାହିଁ କହୁ ନ ବା ?······ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ । (ଖୁଁ ଖୁଁ କରି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ହଲାଇ ହସିଲା) ।"

ଉଷା ତା' ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା, ପଚାରିଲା—"କଣ ଜାଣୁ ?" ଧନିଆଁ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ରେଲସିଟ୍‌ରୁ ଉଠିପଡ଼ି ଆଗ୍ରହରେ କହିଲା—"ହେଇ, ହେଇ, ମୁଁ କହୁ ନ ଥିଲି, ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ । (ହସିଲା) । ଏ ବୁଢ଼ା ର ପାଚିଲା ଦାଢ଼ୀ ଯେତେ, ସେ ସେତେ କଥା ଜାଣେ । ବନବାଲିଆ ମଲା ତେମେ କ୍ୟାଁ ଗେଟ୍ ଆଉଟ୍ ହେଲ ? ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋବର ଥିଲାବାଲା ବି କହିବ—କହିବ—ତେମେ ସେ ଟୋକଟାକୁ ମାରିଦେଲ । ଆଉ, କାହିଁ ମାଇଲ ଜାଣ ? (ହାତରେ ଚକି ପରି ଦେଖାଇ ହିଁ, ହିଁ ହୋଇ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା) ।

ଉଷା କହିଲା—"ତୁ ଗୋଟାଏ ବୋକା—ଇଡ଼ିୟଟ୍—ଆଉ, ତୋର ସବୁ କଥା ମିଛ—ବଦମାସୀ ।"

ଧନିଆଁ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିଲା—"ଏ ବାବୁ, ସେ ଚକଟା ପାଣିରେ ତ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । ଥିଲେ ଥିବ ଏଇ ହାତ ବାକ୍ସରେ । ସତ ନା ମିଛ ?"

ଉଷ ତା'ର ଜବାବ୍ ନ ଦେଇ ଛବି ବହିଟାଏ ଦେଖି ବସିଲା । ଧନିଆଁ ଉଷାର ଜିନିଷପତ୍ର ଗୁଡ଼ାକ ନିଜ ପାଖରେ ପୂରି ସଜାଡ଼ି କରି ରଖିଲା । ଭାବିଲା—ଆଉ ଇଷ୍ଟେସନରେ ଶଲା ଗାଡ଼ିଟା ରହିବ ।

ପୁଣି ଜିନିଷ ଗୁଡ଼ାକୁ ରଖିବା ବାହାନାରେ ନଇଁ ପଡ଼ି ଉଷାର ମୁହଁକୁ ତଳ ଆଉ ଦେଖି ମାଙ୍କଡ଼ ପରି ପାଟିଟାକୁ କରି ଖତେଇ ହେଲା । ଜି—ଜି—ଜି ଶବ୍ଦ କଲା । ଉଷା ତା' ଆଡ଼େ ଅଖି ଫେରାଇଲା ନାହିଁ ।

ପୁଣି ଆସିଗଲା ··· ।

ଶଳା ମାଜିଆଁ ଗାଡ଼ିଟା ଗୁଲୁଥିଲେ କଣ ମରିଯାଉଥିଲା ? ଟୋକିଟା ଗରି ଆସୁଥିଲା ତ—ଧନିଆଁ ମନକୁ ମନ ହୁଁ ହୁଁ କରି ହସିଲା ।

ଉଷା ରିକ୍ସାରେ ଗୁଲିଗଲାଣି । ଧନିଆଁ ଜିନିଷତକ ଧରି ସିବ ।

ଏଁ ! ଟୋକିଟା ସାଇବାଣୀ ପରି ଠପ୍ ଠାପ୍ ଜୋତାମାରି ଗୁଲିଗଲା । ମୁଁ ଶଳା କାଇଁକି ତା ଜିନିଷ ନେବି ? ମୁଁ ନେବି ନାହିଁ । କଦାପି ନେବି ନାହିଁ । ଦେଖେଇଁ ······ । କିନ୍ତୁ ଝିଙ୍କାଟାର ମ ଠେଇ ନେଲେ ଶଳାବୁଢ଼ୀଟା ପାଟି ସୁଆଦ କରନ୍ତା !

ଏସବୁ ଭାବି ଧନିଆଁ ଜିନିଷ ଗୁଡ଼ାକ ମୁଣ୍ଡେଇ ରିକ୍ସା ପାଖକୁ ଗଲା ।

ଟୋକିଟାପେଇଁ ଗୋଟେ ଭଲ ଲଡ଼ୁ ନେବି । କହିବି, ମୋ ଦାନ୍ତ ସଫା ନା ତୋ ଦାନ୍ତ । ଦେଖା ଅଁ କଲେ ନଡ଼ୁଟା ଗାରୁ କରି ମାଡ଼ ଦେବି ପାଟିରେ । ଶଳାଟୋକି ରାଗିବ ତ !

ଧନିଆଁ ରିକ୍ସାରେ ବସି ଆନନ୍ଦରେ ତାଳିମାରି ଉଠିଲା । ମିଠେଇ ଦୋକାନଟା ସାଇଁ କରି ପଳାଉଥିବାର ଦେଖି ପାଟିକଲା—"ଅରେ ବେ୍ଧ ଯୋ, ଠହର !"

ଦୋକାନରେ ପଶି ଝଙ୍କାକର ମିଠେଇ ଖାଇଦେଲା । ରିକ୍ସାକୁ ପଇସା ନାହିଁ ।

କହିବ, ବାବୁ ମତେ ପଇସା ନ ଦେଇ ଚାଲି ଆସିଲ । ଦେଖିବା, କିଏ ବୋକା ? ହ୍ୟାପ ଝୋଙ୍କ ଲାଗିବ ତ ।

ଜିଭଟାକୁ ଗାଲ ଭିତରେ ଠେସି ଧନିଆଁ ଆରାମ ହୋଇ ରିକ୍ସା ଗଦି ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ଗଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବଡ଼ ଝାଣି କାଶି କାଶି ଧନିଆଁ ତା' ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଟେଙ୍ଗ ଟଙ୍ଗରଗୁଡ଼ି ଧୋଉଛି ରାନ୍ଧିବାକୁ । ବୁଢ଼ା ରେଗିଣା କୁକୁରଟା ଆଗଗୋଡ ଦିଟା ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ଲଦି ସେଇ ଅଡ଼େ ଚୁଲି ପାଖରେ ପଡ଼ିଛି । ନାଲି ଅଲୁଅ ଦେଖାଇ ଭସ୍ ଭସ୍ ଧୁଆଁ ଛାଡ଼ି ଟେଲିଟ ଡିବାଟା ପାଟରେ ଜଳୁଛି । ଧନିଆଁ ସେ ପାଖରେ ଥୁ ଥୁ କରି ଦି ଲଣ୍ଡା ଛେପ ପକାଇ ଦେଲା । କହିଲା—"ଇହାବଉ, ଆଜି ସେ ଠୋଙ୍କ ଅମିଲା କଟକରୁ । ଏଡ଼େ ବଜାର୍— !"

ବୁଢ଼ୀ ଟଣଟଣିଆ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—"ଅଲେଇସିଅ; ସେଇ ସେଇ କଥା ଖାଲି ତୋତେ ଭେଳକି ନାଗିଛି । ହଉ ଲୋକଘର ଝିଅବୋହୂ ଯାହା ହେଲେ କି ଯାହା କଲେ, ତୋର କଣ ଗଲା ବା ?

"ଆଲୋ ଗୁଣ୍ଡି, ବଡ଼ ଲୋକର ଝିଅବୋଲୁ ବୋଲି ଆମକୁ କଥା କହୁବ ନାହିଁ ? ସେ ଠୋକିଠା ଝଣ୍ଡିଗୁଚଣ୍ଡୀ । ଆଜି ମୋ ସାଙ୍ଗେ ଦପଦ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲ । ରାଗ ଅସୁଥେଲଛ, ତାକୁ ବୋଗୁବୋର ରଚେଇବ । ଆଉ ମତେ ପଦେ ଜଣ କହିଲେ, ଦି ପଦ କହିବି, ନହେଲେ ଦିଠା ବଢେଇ ଦେବି ।"

କଳ୍ପନାରେ ମସ୍‌ଗୁଲ୍ ହୋଇ ଧନିଆ ଆନନ୍ଦରେ କୁରୁଳି ଉଠିଲା ।

ରେଙ୍ଗ କହୁଲା—"ଅଲୋଇସିଆ, ମରବୁରେ; ଉପାୃଚ ହୋନା । ମାମୁଁ ଘର ଦେଖିବୁ ।

ଧନିଆଁ ଭାବିଲା—ବେହୁପୋ ବଡ଼ନୋକ ବୋଲି ତାଙ୍କର ବଡ଼ଘର । ଗୃହ ଅଢ଼ ଖାଲି ସଫା ସୁନ୍ଦର । ବାସନା । ଘରେ ଗାନା ବାଜଣା । ଠୋକି ମା' ଠା ଉଜଳିଆ ମାଣିକନିଆଠେ । ଦିନେ ରାତରେ ଏଠିକି ଆସି ଯାନ୍ତାକି ! ଇ ଗୁଣ୍ଡି ବୁଢ଼ୀ କଣ ମରୁଛି ନା ବାପ ଘରକୁ ଯାଉଛି । ନହେଲେ, ସେ ମାଣିକନିଠା ତା ବଗିଚାର ଦକ୍ଷିଣ କୋଣକୁ ଏକୁଟିଆ ଯାନ୍ତା କି !

ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଉଦ୍ଭରେ ବଡ଼ିଠା ଲଂଗାଇ ଧନିଆଁ ଘର ପାଖ ସଜନା ଗଛ ମୂଳେ ଭଙ୍ଗା ଦାଣ୍ଡ ଖଟିଆ ଉପରେ ବସି ଗୋଡ଼ ହଲେଇଲା । କେଁ କେଁ ଶବ୍ଦକର ଖଟିଆଠା ତା ମନର ଉତ୍ତେଜନାକୁ ଆହୁରି ବଢ଼େଇ ଦେଲା ।

ଧନିଆଁ ଭାବିଲା—ଶଳା ମାଇକିନା ଗୁଡ଼ାକ ବି ବଡ଼ନୋକ ହୋଇ ତା ପର ମରଦ ପିଲା ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁ ନାହାନ୍ତି । ହେଇ, ହେଇ ସେ ପଡ଼ଶା ଘର ମୋଟି ଡାହାଣୀ ଠା । ଠୋକିଠାକ

ଦେଖିପୋ ଚୁମା ଦଉଚ । ଅରେ, ଆମୁକୁ ବି ଚୁମା ଦେଇ ଅସେ ।

ଜୋରରେ ଶୂନ୍ୟକୁ ଚୁମା ଦେଇ ଧନିଆଁ ବାବକୁ ଚଲାଉଛି ଖା ା ହସି ଉଠିଲା ।

ଟେଙ୍ଗ ଟା ଆଡ଼େ ଗାରଡ଼େଇ ଚୁହିଁ କହିଲା—"କିରେ, ଗାନ୍ତପଣା, ଛଟିକୁ ପାଇଥିଲୁକି ?"

"ଆଲୋ ରାଣ୍ଡି, ତମ ମାଈକିନିଆ ଗାଲରେ ଚୁମା କାପର ଦିଆ ଯାଏ, ସେଇଠା ତତେ ମନେ ପକାଇ ଦେଇ ଦଉଥିଲି ।"

ଧନିଆଁ ଠିକ୍ କଲା, ଏଥର ବାବ ବଗିଗୃ ଭିତରକୁ ଗଲେ, ତ' ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ସେ ଜାଣିପାରିବା ଫଳ ଏମିତି ଚୁମାଗୁଡ଼ାଏ ପବନରେ ଦେଇଯିବ ।

ଶଳା ଠୋକି ନ ସାଗି ଯିବ କୁଆଡ଼େ ?

ଧନିଆଁ ଖୁଁ ଖୁଁ କରି ହସି ଉଠିଲା ।

ପଦ୍ମିନୀ ଉଷାର ବେଣୀ ବାନ୍ଧି ଦେଇ ଦେଇ ପଚାରିଲେ । 'ଉଷା, ତୁ ଅସିଲା ବେଳେ ହେଡ଼ମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ କ'ଣ କହୁଲେ ?

ଉଷା କହିଲା—"କହିଲେ, ତୁ ବେମାର ଅଛୁ । ଆଚ୍ଛା ବୋଉ, ମୋତେ ମିଛ କହି ଏଠାକୁ ନେଇ ଆସିବାର କାରଣ କ'ଣ ?" ପଦ୍ମଜା ନୀରବ ରହିଗଲେ ।

ହଁ, ସେ ମିଛ ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ସେ ସେଇକଥା ଉପରେ ଉଷାର ମୁହଁଟାକୁ ନିଜଆଡ଼େ ବୁଲାଇ ପଚାରିଲେ—"ଆଚ୍ଛା, ତୁ ସବୁବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ସତ କହୁଛୁ ?"

ହଁ, ଯେଉଁଦିନ ସେ କାଳି ବସ୍ତାଟାକୁ ବଗିଚା କୂଅରେ ପକାଇ ମିଛ କହି ତୋ ଠାରୁ କଡ଼ା ଉପଦେଶ ଶୁଣିଥିଲି—ସେଇ-ଦିନ ଠାରୁ ମୁଁ ବରାବର ତୋ ପାଖେ ସତ କହୁଛି । ଉଷାର ଗମ୍ଭୀର ଉତ୍ତର ଶୁଣି ପଦ୍ମଜା ତାକୁ ଛାତିରେ ଟିକିଏ ଆଉଜେଇ ନେଇ ପଚାରିଲେ—ଅଚ୍ଛା,କହ ତେବେ, ବନମାଳା କିପରି ମଲା ?

ଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଉଷା ବୋଉ ମୁହଁକୁ ଟିକିଏ ଚାହିଁ କହିଲା, "ସ୍କୁଲ ପଛ ପୁରୁଣା ଗାଡ଼ିଆରେ ସେ ପଡ଼ି ବୁଡ଼ିମଲା !"

"ସେ ସେଠିକି ଯିବା ତୁ ଦେଖିଛୁ ?

"ହଁ,

"ମନା କଲୁନାହିଁ ।"

"ପଦା ଆଡ଼େ ଯାଉଥିବ ଭାବିଲି ।"

ପଦ୍ମଜା ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି ପୁଣି ପଚାରିଲେ—" ଅଚ୍ଛା, ତୁ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲୁ ନା ନାହିଁ ?

"ନା । ମୋର ପୁରସ୍କାରଟା ଅନ୍ୟାୟରେ ତାକୁ ଦିଆଗଲା । ମୁଁ ସେ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥାନ୍ତି ।"

ତେବେ ତା'ର ଦୋଷ କ'ଣ ?

ସେ କାହିଁକି ସେ ପୁରସ୍କାରଟା ରଖିଲା ?

ତୁ କିପରି ସେ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥାନ୍ତୁ ?

"ମୋ ନମ୍ବର ହିସାବରେ ଭୁଲ୍ ଅଛି । ବୋଉ, ତୁ ନିଜେ ଯା, ଦେଖ୍ । ମୋ ନମ୍ବର ଓ ତା' ନମ୍ବର ଦେଖ୍ । ତା'ର ପରେ କଣ୍ଠା କଟି ହୋଇ ମିଶା ଯାଇଛି ।

"ତୁ ସେସବୁ ଜାଣିଲୁ କିପରି ?"

ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ମରିଯିବି ପଛେ, କହିବି ନାହିଁ ।

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ତୀବ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରେ ଉଷା ଧୀର ସ୍ଥିର ବସି ରହିଲା ।

ପଦ୍ମଜା ପୁଣି ପଚାରିଲେ—

"ସେ ସୁନା ପଦକଟା ମିଳିଲା ?"

"ନା ସେଇଠୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।"

"ବନଲତା ମରିବା ବିଷୟରେ ତୁ ଆଉ କଣ ଜାଣୁ ?"

"ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ।"

ପାଖଘରୁ ଶାନ୍ତାରାଣୀ ଗୋଲାପୀ ଶାଢ଼ୀଟାଏ ପିନ୍ଧି ଟଗଟମଟମ ହୋଇ ପଶି ଆସିଲେ । ସେ ଏତେ ରାଗିଯାଇ ଥିଲେ ଯେ ସୋଫା

ଉପରେ କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବରେ ବସି ରହିଲେ । ଶାନ୍ତାରାଣୀ ବି: ଏଲ ଓକିଲାତି କରନ୍ତି । ପ୍ରୌଢ଼ା ଓ ବେଶ ମୋଟାମୋଟି । କହିବାକୁ ଗଲେ, ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ବଙ୍କିମ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି— ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ କୌଣସି କୌଣସି ଓକିଲାତି ବଙ୍କିମ ବାବୁଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେବାକୁ । ଦଶବର୍ଷ ଓକିଲାତି କରି ପୁରୁଷ ଓକିଲଙ୍କୁ ହାଡ଼ାଲ୍ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ କେହି କୌଣସି ସମାଲୋଚନା କଲେ ସ୍ଥାନାସ୍ଥାନର ବିଚାର ନ ରଖି ସେ ତର ଠିକଣା ଜବାବ୍ ଦେଇଥାନ୍ତି । ପୁରୀ ସହରରେ ବହୁଲୋକ ତାଙ୍କୁ "ଲେଞ୍ଜି" ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି । କାରଣ ସେ ଲଞ୍ଜାତାରା—ମହାପ୍ରଳୟ ଓ ଅମଙ୍ଗଳର ଅଗ୍ରଦୂତ । କେତେଶହ ଲେଞ୍ଜି ଯଦି ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଦେଶରେ ବାହାରନ୍ତି ··· ··· ··· କଳ୍ପନା । ଅଟକି ଯାଏ ।

ଟିକିଏ ଦମ୍ ନେଇ ସାର ଶାନ୍ତା କହିଲେ,—"ପଦ୍ମ, ତୁ ସେ ମାଳଟାକୁ ରଖିଛୁ କାହିଁକି କହିଲୁ ? ପଦ୍ମଜା ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ ।

ଓଃ ସେହି ଧନିଆଁ କଥା । ଶାନ୍ତା ଅନେକଥର ପୂର୍ବରୁ ତା' ଉପରେ ରାଗି ଏମିତି କହିଥାନ୍ତି । ପରେ ସବୁ ଭୁଲି ଯାନ୍ତି ।

ତେଣୁ ପଦ୍ମଜା ଟିକିଏ ହସି ଦେଲେ—କାହିଁ କଣ ହେଲାକି ! ସେଟା ଅଭଦ୍ର । ବଡ଼ଲୋକର ଗୃହର ବାଳର ଟିକିଏ ଭଦ୍ରତା ଶିଖିବାର ଦରକାର । ଆଜି, ମୁଁ ଆସୁଥିବା ସେତ ଦେଖିଲା । ବାଡ଼ିତଳୁ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଟୋପେଧରି ନ ଜାଣିଲା ପରି ମୋ ଉପରକୁ ପକାଇ ଦେଲା କାହିଁକି ? ତା ପରେ କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି ହାତ

ଯୋଡ଼ କହୁଛି—'ସୋର୍' 'ସୋର' । ମୁଁ କହିଲି—'କରେ ମଣିଷ ଦିଶୁ ନାହାନ୍ତି କି? ମୋ ଅଡ଼େ ଚହଟକରି ଜବାବ୍ ଦେଉଛି 'ଆମର ଗୋଲାପୀ ଶାଢ଼ୀ ନାହିଁ—ପିନ୍ଧିକରି ନହର ପହର ହେବାକୁ । ମୁଁ ଏଠିକାମ କରିବି ନା ମଣିଷ ଦେଖି ବସିଥିବି ?· · · · · · · · · ଶଳା ମାଙ୍କଡ଼ଅ ।

ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଥଣ୍ଡା ହୋଇଆସୁଥିଲେ । ରୁମାଲ୍‌ଟାରେ ମୁହଁ ପୋଛି ନେଇ ସେ ହସି ହସି କହିଲେ—"ବୁଝିଲୁ ପଦ୍ମ, ମୁଁ ସେ ଦିଗୋଡ଼ିଆ ପଶୁ ବିଷୟରେ ତୋତେ କହିବାକୁ ଆସି ନଥିଲି । ହଁ, ମୋତେ କହିଲୁ ନାହିଁ ଯେ ଉଷା ଆସିଲା କାହିଁକି ?

ଅନ୍ୟ କେହି ଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁ ବା ନକରୁ, ଶାନ୍ତା ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ପଚାରିବେ, ପଦ୍ମଜା ଜାଣିଥିଲେ । ତେଣୁ ଶାନ୍ତାଙ୍କୁ କି ଉତ୍ତର ଦେବେ ସେହି ବିଷୟରେ ସେ ବରାବର ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ ।

ଶାନ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ତାଙ୍କ ରକ୍ତ କ୍ଷଣିକ ଲାଗି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ହୃତ ଭିତରେ କ୍ଷଣିକ ଲାଗି ଗୋଟାଏ ଚମକ ଲାଗିଲା । କାରଣ, ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେ ସ୍ଥିର କରି ନାହାନ୍ତି, ତାହା ତାଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଶୀଘ୍ର, ସେଇ ସ୍ଥାନରେ ।

ତେବେ ସମୟ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଓ ଉଷାଆଗରେ ଉତ୍ତର ଦେବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ ଭାବି, ସେ କହିଲେ—"ଉଷା, ଯା'ତ, ଅଜାଙ୍କ ଔଷଧ ଖାଇବା ସମୟ ହେଲଣି । ତାଙ୍କ ଖଟ ପାଖ ଅଲମାରି ଉପର କାଚ ଓ ଲାଲ ଔଷଧଟା ନେଇ ତାଙ୍କ ପାଖେ ରଖିଦେବୁ । ଶୋଇଥିଲେ, ଉଠାଇଦେବୁ ।

ଉଷା ବୋଉର ମୁହଁକୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଦେଖିନେଇ ଚାଲିଗଲା । ପଦ୍ମଜା ତା' ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସୁଦ୍ଧା ପଚାରିଲେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେଲେ ।

ପଦ୍ମଜା ପାଖରୁ ଖବର କାଗଜଟା ଉଠାଇନେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ସୁସ୍ଥ ହେଲେ । କ'ଣ ଉତ୍ତର ଦେବେ ଆଗରୁ ଠିକ୍ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ଚିଠିଟା ଦେଖାଇବେ ? ନା • ନିଜ ରକ୍ତ ମାଂସ ଝିଅର ଭବିଷ୍ୟତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ନିଜକୁହିଁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏମିତି ବିଷୟ ସବୁ ଢେଙ୍ଗୁରା ପିଟି ବୁଲିଲେ କ୍ଷତି ଛଡ଼ା ଲାଭ ନାହିଁ କିଛି ।

ସେ ଶାନ୍ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ମ୍ଳାନ ହସଟିଏ ହସି କହିଲେ— "ହଁ, ଅପା ! କହିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ମୋର ଏ କେତେଦିନ ହେବ ଛାତି ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି । ଉଷାର ତ ନୂଆ ଟର୍ମ ଆରମ୍ଭ ହେଉଛି । କେତେଦିନ ପାଇଁ ଡ଼କାଇ ଆଣିଛି ।

କିଛି ଗୋଟାଏ ଉତ୍ତର ଦେଇପାରି ସେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତା ହେଲେ । ତୃପ୍ତିର ଗୋଟାଏ ନିଶ୍ୱାସ ବୁକୁ ଫୁଲାଇ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ନାଁ, ମୁଁ ତ ପୁରାପୁରି ମିଛ କହି ନାହିଁ—ପଦ୍ମଜା ଭାବିଲେ । ଶାନ୍ତା ପଦ୍ମଜାଙ୍କ କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତରଖି କହିଲେ—"ପଦ୍ମ ମୁଁ ଦେଖୁଛି, ତୋ ମୁହଁ ଶୁଖି ଯାଇଛି । କ'ଣ ଗୋଟାଏ ବିଷୟ ନେଇ ତୁ ଯେପରି ଖୁବ୍ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛୁ । କିନ୍ତୁ ଏପରି

ାନ୍ତ୍ରା କର ଲାଭ କ'ଣ ? କିଛି ସମାଧାନ ହୋଇପାରେ ସେଥିରେ ? ଚ୍ଚ ପାଠଶାଠ ପଡ଼ି ଏମିତି ହେଲେତ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିଟେ ଆଣେ, ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବା ।"

ସେମାନେ ଚଟି ଫଟ୍ ଫଟ୍ କରି କାନି ଉଡ଼ାଇ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଦେଖି ଧନିଆଁ ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି ବାଡ଼ତଳେ ଲୁଚି ବସି ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିରେ ବସି ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫୁର୍-ର୍-ର୍' କରି ଶବ୍ଦଟାଏ କଲା । ମୁରୁ ମିନିଟିଏ । ଉଷା ଝରକା ବାଟେ ଧନିଆଁର ବଦମାସୀ ଦେଖି ଟିକିଏ ହସିଦେଲା ଓ ଗୋଟାଏ ଛବି ବହି ଧରି ଗଛ ମୂଳର ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ଆସି ବସିଲା । ଧନିଆଁ କାମପଦ ଛାଡ଼ି ଗଲା ତା' ପାଖକୁ । ଗଛ ପତ୍ରଆଡେ ଚାହିଁ 'ଙ୍କୁ—ଙ୍କୁ' ଶବ୍ଦ କଲା । କାମ କରିବା ବାହାନାରେ ଗୁଞ୍ଜୁଣୀ ମୁଠାଏ ତଳେ ଖାଲି ଖଡ଼ର ଖଡ଼ର କରି ହଲାଉଥାଏ । କହିଲା—"ହେ ବାବୁ, କାଲି ରାତିରେ ସେ ବନ ମାଳିଆ ମୋ କତିକି ଆସି କହୁଥିଲା ··· ··· ··· କହୁଥିଲା··· ହେଇ ଦେଖେ··· ··· ସେ ରକଟା ତମେ ତା'ଠୁ ଆଣିଚ । ସେଇଟା ତମ ହାତ ବାକ୍ସରେ ନଡ଼ିର ନଡ଼ିର ହଉଥିଲା । ମୁଁ ଜାଣିଚି । ହେଲେ, ମୁଁ କା'କୁ କହିବି ନାହିଁ । ତେମେ ତାକୁ ପାଣିରେ ପେଲିଚ ସେ କହୁଚି । ତା' ଭୂତ କହୁଚି । ପୁଲିସ ଆସିବ, ତମକୁ ଜେଲ୍‌କୁ ନେବ ।"

ଧନିଆଁ ଏତିକି କହି ଉଷାର ମୁହଁକୁ କଟମଟ ଅନାଇ ହସିଲା । ଉଷା ତା ବିକୃତ ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି ରାଗରେ ତମ ତମ ହୋଇ ଲାଲ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ବଗିଚାର ଗଛଆଡେ ଆଖି ବୁଲେଇ ନେଲା ।

କେହି କେଉଁଠି ନାହାନ୍ତି । ସଂଧ୍ୟା ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । କହିଲା—"ଧନିଆ ମୋତେ ସେ କୂଅରୁ ପାଣି ବାଲ୍‌ଟିଏ ଆଣିଦେ ।"

ଧନିଆଁ କହିଲା—"ଗାଧୋଇବ ଯଦି, ଜାମାପଟା । ଏଇଠି ଥୋଇ ଦିଅ । ଚାଲ କୂଅ ମୂଳେ ବସିବ, ଗାଧୋଇଦେବ ।"

ଉଷା ଥରେ ତା ଆଡ଼କୁ ଦେଖିନେଇ କହିଲା—"ହଉ ଚାଲ, କୂଅମୂଳକୁ ଯିବା ।"

ଧନିଆଁ କୂଅ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ପାଣି ଭରା ବାଲ୍‌ଟିକୁ ଲଇଁ ଲଇଁ ଧୀରେ କାଢୁଛି—ପଛରୁ ଗୋଟିଏ ଧକ୍କାରେ ସେ ଭିତରେ ପିଟି ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ଗୋଟିଏ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଓ ବଡ଼ ଶବ୍ଦଟାଏ ଉଠିଲା । ତା' ପରେ ସବୁ ଶୂନ୍‌ଶାନ୍ । କୂଅ ଭିତରେ ପାଣିଟା ଚବର ଚବର ହୋଇ ଚାରିପଟେ ବାଡ଼େଇ ହେଉଥାଏ ଓ ପାଣି ମଝିରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଅସଂଖ୍ୟ ଜଳବିନ୍ଦୁ ମଧୁର ଶବ୍ଦ କରି ଉଠୁଥାଏ ।

ଉଷା ଧୀରେ ଧୀରେ ଅନ୍ଧାରରେ ମିଶି ଯାଇ ଘରଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ।

ପଦ୍ମଜା ବୁଲିସାରି ଯେତେବେଳେ ଫେରିଲେ, ଖୁବ୍ ହାଲୁକା ମନ ଓ ଫୁର୍ତ୍ତିମିଜାଜ ଧରି ଫେରିଥିଲେ । ସତେଯେପରି ସମୁଦ୍ର କୂଳର ହାଓ୍ୱାରେ ସବୁ ଅଘ ଉଡ଼ି ଯାଇଛି । ଶାନ୍ତାଙ୍କ ଶାନ୍ତ ପରଶରେ ତାଙ୍କ ମନ ପ୍ରଶାନ୍ତିରେ ଭରି ଉଠିଛି ।

ଉପର ମହଲର ନିଜର ଆଲୋକିତ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇ ସେ ଦେଖିଲେ, ଉଷା ତାଙ୍କର ଶେଯରେ ଶୋଇ ରହି ଗୋଟିଏ ଛବି ବହି ଛାତି ଉପରେ ଧରି ଏକଲୟରେ ଦେଖୁଛି । ତା' ପାଦ ଯୋଡ଼ିକ କୁଣ୍ଡୁ—ନାଗ—କଂପାନୀର ସୁ-ଦୃଶ୍ୟ ଟେବୁଲ୍‌ଗର ଉପରେ ଯାଇ ରଖା ଯାଇଛି । ଖଟତଳେ ତାଙ୍କ ଧଳା ପୁଷି 'ରବି' ଡାହାଣ ଗୋଡ଼ଟାରେ ତା ମୁହଁଟାକୁ ବରାବର ଘଷାଘଷି କରି ପରିଷ୍କାର କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ସେ ଶାନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟରେ ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ମନ ଅନୁଶୋଚନାରେ ଭରିଗଲା । ମ' ହୋଇ ସେ ନିଜ ଝିଅକୁ ସନ୍ଦେହ କରି ଗୁଲି ଥିଲି ।

ସ୍ନେହ ବାତ୍ସଲ୍ୟର ଆବେଗରେ ଯାଇ ଉଷାକୁ ଟେକି ନେଇ ତାର କଅଁଳ ଗାଲରେ ଚୋକ ଦେଲେ । ଉଷା ମା, କୋଳରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶ୍ରୟ ପାଇବାଲାଗି ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ପଦ୍ମଜା କହିଲେ—"ଯା'ତ ମା' ବେହେଲାଟା ଆଣ । ଟିକିଏ ବଜାଇବା ।

ପଦ୍ମଜା କିଛିକ୍ଷଣ ଆନନ୍ଦରେ ବେହେଲାରେ ସୁର ଚଳାଇଲେ । ନୈଶ ଆକାଶର ଗୃହକୀର ଶୀତଳତା କୋଳେକୋଳେ ଖେଳିଗଲା ମାଦକତାର ଝଂକାର ।

ତା'ପରେ ଉଷା ହାତକୁ ବେହେଲାଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ, ମେହେରଙ୍କ 'ବିଶ୍ୱ-ଜୀବନ ହେ' ଟିକିଏ ଗାଉଥା । ମୁଁ ଲୁଗା ବଦଳାଇ ଆସେ ।—ହଁ, ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ଆମେ କାଲି ସକାଳୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ ଲିଙ୍ଗରାଜ

ମନ୍ଦର, କେଦାର ଗୌରୀ, ନୂଆ ରାଜଧାନୀ, ମ୍ୟୁଜିୟମ୍, ଏରୋଡ୍ରମ ସବୁ ଦେଖି ଆସିବା । ସଂଧ୍ୟା ଗାଡ଼ିରେ ଏଠାକୁ ଫେରି ଆସିବା ।

ଉଷା ଏ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସବୁ ଗଳ୍ପକଥା ଭୁଲିଯାଇ ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀର ବେକକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରି ଆନନ୍ଦରେ କହିଲା—

"ହଁ, ବୋଉ ଗଲେ ଠିକ୍ ବୁଲି ଆସିବା । ତା'ର ତୃଷିତ ଆତ୍ମା ସେଠାରୁ ତାକୁ ନେଇ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ।

ପଦ୍ମଜା ତା ମୁହଁରେ ନିଜ ମୁହଁରେ ଥିବାପରି ବାମଗଣ୍ଡର ଜଳାଜାଇଟି ଦେଖି ମୁଗଧ୍ ହୋଇଗଲେ । ଉଷା ହାତରେ ବେହେଲଟି ଦେଇ ଉଠିଗଲେ । ଉଠିଯିବା ସମୟରେ ଉଷା ଆଗରୁ ଧରିଥିବା ଛବି ବହିଟି ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିଲା ।

ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା ଓ ଗୋଟିଏ ବୁଢା ଗଧର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗପଟିଏ ଛବି ମାଧ୍ୟମରେ ପିଲା ମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦିଆ ଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରଥମ ଛବି—ଗଧ ଉପରେ ଲଦନ ନେଇ ବୁଢ଼ା ହାଟକରି ବାହାରିଛି ହସି ହସି ।

୨ୟ ଛବି—ଗୋଟିଏ ଠେଙ୍ଗାରେ ଗଧଟାକୁ ପିଟା ଯାଇଛି ଓ ଗଧଟା କଣେଇ କରି ଦାନ୍ତ ଟିକିଏ ନିକୁଟେଇ ଦେଉଛି ଦୁଷ୍ଟାମିରେ ।

୩ୟ ଛବି—ବୁଢା ଗଛମୂଳେ ବସି ଆରାମରେ ପିକାଖାଇବା ବେଳେ ବୁଢ଼ାକୁ ଶକ୍ତ ଲାତ ଟାଏ ବାଜିଛି । କେଉଁଆଡୁ ତା' ଉପରେ ଗଧ—ଗଡ଼କି ପଡ଼ିଲା, ଜାଗିବା ଆଗରୁ ତା, ଟୋପି ଉଡ଼ିଗଲା, ନଙ୍ଗଳା ପିକାଟା ଅଧା ହୋଇ ଛିଣ୍ଡି ପଡ଼ିଲା । ମୂଳରୁ

ଟଙ୍କେ ପାଇଁରେ ଲକ୍ଷ ହେଲା, ବୁଢ଼ା ଦଣ୍ଡେ ଗୁମ୍ ମାରି ବସିଗଲା । ଲଟଣା ଅଣ୍ଡୁ ଓ ଥୋଡ଼ରେ ବସିବାରୁ ରକ୍ଷା ହୋଇଛି । ନୋହିଲେ ଖପୁରୀ ଉଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତା । ଏଇ ଭବ ।

୪ର୍ଥ ଚିତ୍ର—ଗଧର ହିଁ ହିଁ, ରଡ଼ି ଶୁଣି ତାର ଚେତା ଆସିଲା । ସେ ଉଠି ଲଦନ ଉପରେ ବସି ଗଧକୁ ଗୋଡ଼େଇ ବାଡ଼େଇ ଚଳେଇ ବାକୁ ଲାଗିଲା । କିଛି ବାଟ ଯିବା ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହେବାରୁ ଗଧକୁ ହାଲିଆ ଲାଗିଲା ଓ ସେ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଦଣ୍ଡେ ଠିଆ ହୋଇ ଢୋଳେଇଲା । ବୁଢ଼ା ସେତିକେ ବି ସହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତାକୁ ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ଚେଙ୍ଗା ବସେଇ ଦେଲା । ବୁଢ଼ା ଗଧ ପୁଣି ଥରେ ଦୁଷ୍ଟାମିର ହସ ହସି ଦେଇ ଚାଲିଲା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମକୁ ।

ପଞ୍ଚମ ଚିତ୍ର—ଗଧ ଚାଲିବାରୁ ବୁଢ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ନଥିବା ନିଦ ଘୋଟି ଆସିଲା । କେତେ ଲାତ ଖାଇବା ପରେ ଅନ୍ଧାର ଥଣ୍ଡା ପବନଟା ତାକୁ ବଡ଼ ସୁଆଦିଆ ଲାଗିଲା । ସେ ଗଧ ବେକକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରି ଟିକିଏ ଢୁଲେଇ ପଡ଼ିଲା ତା ପିଠି ଉପରେ ।

ଷଷ୍ଠ ଚିତ୍ରରେ ଅଛି—ସେ ଗାଁର ଏ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କେନାଲ୍ ଯାଇଛି । ଲୋକେ ଏପଟେ ସେପଟେ ଯିବା ଆସିବାର ସୁବିଧାଲାଗି ଗୃହଟି ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ କାଠ ପକାଇ ତା' ଉପରେ ପକାଇଥାନ୍ତି ଖଣ୍ଡେ ବାଉଁଶର ଚାଟି ଓ ତା' ଉପରେ ଗୃଖଣ୍ଡେ ଉଚ୍ଚରେ ମାଟି ପକାଇଥାନ୍ତି । ଗଧ ସେ ମଝିରେ ଠିଆ ହୋଇ ତା' କସରତ ଟା ଦେଖାଇବ ବୋଲି ଭାବିଲା । ବୁଢ଼ା ଢୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଥାଏ । ସେ ଆଗଗୋଡ଼ ଦିଟାରେ ଲୁଦାମାରି ମାରି ନିଜ ଦେହଟାକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଝଙ୍କା ଝଙ୍କି କରି ଦେଲା । ବଗୃଗ ବୁଢ଼ା ଓ ତା' ପଛେ

ନଂ. 01545

ପଛେ ଲଦନ ସବୁ କେନାଲ୍ ପାଣି ଭିତରେ ଭୁସ୍ ଝପ୍ କରି ପଡ଼ିଗଲେ । ତା'ପରେ—ଗଧ ହସିହସି ଚାଲି ଯାଉଛି ଗଡ଼ିବା ପାଇଁ ।

ବହି ଶେଷରେ କେବଳ ବଡ଼ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାଯାଇଛି—

ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଦୟା କର

ତେବେ, ଉଷା ବୟସର ଯେ କୌଣସି ପୁଅ ଝିଅ ସେ ବହିଟି ଦେଖିଲେ ହସି ହସି ଗଡ଼ିଯାନ୍ତି । ପଦ୍ମଜା କିନ୍ତୁ ଭାବିଲେ – ତାଙ୍କ ଝିଅ 'ଯେ କୌଣସି' ପୁଅଝିଅ ନୁହେଁ । କାଲିଠାରୁ ତା' ପଢ଼ା ପଢ଼ିର ଭାର ସେ ନିଜେ ନେବେ ଓ ତା' ଆରମ୍ଭ ହେବ ଭୁବନେଶ୍ୱର ପରିଭ୍ରମଣରେ ।

ତା'ପରେ ସେ ଚାଲିଗଲେ ଆରଘରକୁ ଯେଉଁଠି ପ୍ରସାଧନର ସମସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଥିଲା । ସେ ପୋଷାକ-ପତ୍ର ବଦଳାଇ ନିଜ ଟେବୁଲ୍‌ର ସେହିପଟେ ବସିଗଲେ, ଯାହାର ବିପରୀତ ଦିଗ କାନ୍ଥ ଉପରେ ଥିଲା ଗୁଡ଼ାଏ ଉଚ୍ଚର ବଡ଼ ଦର୍ପଣଟା ।

'ଡ୍ରୟ' ଖୋଲି ସେ ଗୋଟାଏ ଚିଠି କାଢ଼ି ଆଖି ଆଗରେ ରଖିଲେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ୯ତାରିଖର ପତ୍ର—

ପୁଷ୍ପ
୯ । ୯ । ୫୮

ହୃଦୟେଶ୍ୱର,

ମୁଁ ଭଲ ଅଛି । ଉଷା ଆସିଛି । ଗୋଟିଏ ଅପ୍ରୀତିକର କିଛି ଘଟିଛି ବୋଲି ମନେହୁଏ । ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ଚିଠି ସ୍ୱା' ସହ

ପ୍ରଠାଉନ୍ତୁ, ପଡ଼ିବ । ଚଞ୍ଚଳାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହର କେନ୍ଦ୍ର ହେଲପରି, ଉଷାର ଆଜି ସେପରି ଅବସ୍ଥା ତା’ ସ୍କୁଲରେ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ଦିନରାତି ଚିନ୍ତା କରୁଛି, ଥଳକୂଳ ପାଉନି । ଶାନ୍ତା ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ମୋର ଚିନ୍ତା କରିବା ନେଇ ଅନେକଥର ପଚାରିଲେଣି । ସେ ମୋର ଚିନ୍ତିତ ଅବସ୍ଥା ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସାରିଲେଣି । ମୁଁ ନିଃସହାୟ ମଣୁଛି । ତୁମେ ଆସି ମୋତେ ବୁଝେଇ ଦେଇ ଯାଅ ଯେ ମୋର ଏସବୁ ଏତେ ଭାବିବା ଅକାରଣ ।

ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିଠି । ସେ ସେଇଠାରୁ ଚିରି ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ମୁଖ ଭଙ୍ଗୀରୁ ଜଣାଗଲା, ସତେଯେପରି ହୃଦୟର ଦୁର୍ବଳତା ତାଙ୍କ ଉପହାସର ବିଷୟ ବସ୍ତୁ ହୋଇସାରିଛି ।

ସେ ନୂଆ କାଗଜରେ ଲେଖି ବସିଲେ—

ପୁରୀ

୧୧ । ୯ । ୫୮

ହୃଦୟର,

ମୁଁ ଭଲ ଅଛି । ଦି ଦିନ ପାଇଁ ଉଷାକୁ ଆଣିଛି । ପରୀକ୍ଷା ସରିଛି ତ, ଦି ଦିନ ବୁଲିଯାଉ । ଆମେ କାଲି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯିବୁ । ଉଷାକୁ ସେଠାର ସବୁ ଦେଖାଇ ଆଣିବି ଭାବୁଛି । ଉଷାର ପ୍ରଗ୍ରେସ୍ ନେଇ ଏଇ ୧୫ ତାରିଖ ଦିନ ହେଡ୍‌ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍‌ଙ୍କୁ

ଦେଖା କରିବ, ଯାଉଛି । ଅସନ୍ତା ଟର୍ମରେ ନୋହିଲେ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ... ...

ପଦ୍ମଜା ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଲେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପରସ୍ପର ମନର ଚିଠି । ଯାହା ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ବିରହ ବିଧୁର ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଉଠି କରୁଣରେ ବିଳାପ ଚଳାଉଥିଲା ।

ନିଅର ରଜନୀର କୌମୁଦୀ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ବକ୍ଷ ଉପରେ ଉଷା କଣ୍ଠ ଓ ଯନ୍ତ୍ର-ଝଙ୍କାର ପୀୟୂଷର ତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ।

... ...

ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ହାଲକା-ମନରେ ଫେରି ପଦ୍ମଜା ହଠାତ୍ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଧନିଆଁର ଶୋଚନୀୟ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର । ଧନିଆଁ ଯେଉଁ ରାତିରେ ମରିଗଲା, ସେହି ଭୋରରୁ ପଦ୍ମଜା ଉଷା ସଂଗେ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଯୋଗେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ଧନିଆଁ ବିଷୟରେ ସେତେବେଳେ ଆଉ ଜାଣିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବପର ନଥିଲା । କାରଣ, ଧନିଆଁର ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟ ସଂସାର ଭିତରେ ଜଣେ କେବଳ ଜାଣିଥିଲା ।

ସବୁଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଗୃହ ଆଡ଼େ ବୁଲା ବୁଲି କରି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମନରେ ପଦ୍ମଜା ଫେରିଥିଲେ । ସେଠାରେ ନାନା ବିଷୟ ଜାଣିବା ଲାଗି ଉଷାର ଆଗ୍ରହ ଦେଖି ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖୀ ହୋଇଥିଲେ ଓ ନିଜ ରକ୍ତମାଂସ ଗଢ଼ା ଝିଅକୁ ସଂନେହ

କହିଥିବାରୁ ସେ ବାରଂବାର ନିଜକୁ ଧିକ୍କାର କରିଥିଲେ । ମନର ସକଳ ଅବଳତା ଭେଦରେ ସେ ପୁଣ୍ୟଭୂମିର ଜଳବାୟୁ ସ୍ପର୍ଶରେ ପରିଷ୍କୃତ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ହାଟେ ଟଣ୍ଡିଅଁର ଶୋଚନୀୟ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବାଦ ତାଙ୍କୁ ସାମୟିକ ବିଚଳିତ କରି ଦେଇଥିଲା । ଦୁଃଖୀ ବୃଦ୍ଧ ମାଳିଟିର ମୃତ୍ୟୁରେ ସେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟିକ୍ ସାହିଏ କରି ସେ ଟେଙ୍ଗ ପାଖକୁ ଗଲେ । ଟେଙ୍ଗର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସେ ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦି ପକାଇଲେ । ତାକୁ ନାନା ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରହିବାକୁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ । ସେଠାରୁ ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ଟେଙ୍ଗହାତରେ ଦଶଟି ଟଙ୍କା ଦେଇ କହିଲେ, "ଟେଙ୍ଗ, ମୁଁ ପ୍ରତିମାସରେ ତୁ ବଞ୍ଚିଥିବା ଯାଏ, ଏତିକି ଦେଉଥିବି । ଆଉ କ'ଣ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ହେଲେ ମୋତେ ଜଣେଇବୁ ।"

ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ସେ ଫେରି ଆସିଲେ ଘରକୁ ।

ଘରକୁ ଆସି ଇଣ୍ଡୁ-ନାଟ-କଂପାନୀର ଛବିଥିବା କ୍ୟାଲେଣ୍ଡରର ଉପରେ ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଆଖି ପଡ଼ିଲା ... ଦୁଇଦିନ ଗୁଡ଼ି ଗଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଗାର୍ଲସ୍ ସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ଚିଠି ଅନୁଯାୟୀ । ଉଷାର ଭବିଷ୍ୟତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ—ବନମାଳାର ପ୍ରହେଳିକା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା ହେବ । ନିଜ ଅଜାଣତରେ ଛାତି ଭିତରେ କେଉଁଠି ନୂଆ ବ୍ୟଥା ଯେପରି ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରି ଉଠିଲା ।

ପୁରୁଣା ଘା'ର ନୂଆ ଉଠନ୍ତ ବ୍ୟଥା କିଛି ସମୟ ଲାଗି ମନ ପକାଇ ଦିଏ ।

ସକାଳ ଗାଡ଼ିରେ କଟକ ଯିବାକଥା । ପଦ୍ମଜା ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ସାରି ନିଜକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଲେ ।

ସେ ଭାବୁଥିଲେ—

ଉଷା ବିରୁଦ୍ଧରେ ପଦେକଥା ସେ ବରଦାସ୍ତ କରିବେ ନାହିଁ । ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କୁ ବେଶ ଠୋକ୍ ଜବାବ୍ ଦେଇ ସେ ଉଷାର ଟ୍ରାନ୍ସଫର୍ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଧରି ଚାଲି ଆସିବେ । ପ୍ରମାଣ ନ ପାଇଲେ ସେ କିଛି ସୁଦ୍ଧା ... ...

ପଦ୍ମଜା ନିଜ ଜିନିଷପତ୍ର ସଜାଡ଼ି ସାରିଥିଲେ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ଉଷାର ବାକ୍ସ ଉପରେ । ବାକ୍ସଟା ଖୋଲା । ଉଷା ଚାବି ପକାଇବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଛି । ରେଲଯାତ୍ରାପରେ କ୍ଳାନ୍ତହୋଇ ସେ ଆରଘରେ ତାଙ୍କ ଶେଯରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି ।

ପଦ୍ମଜା ଟିକିଏ ମଜ୍ଜାକରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେହି ବାକ୍ସ ନିକଟକୁ ଗଲେ । ବାକ୍ସଟି ଖୋଲି ଉଷାର ଛୋଟ ଟଏଲେଟ୍ ପେଡ଼ିଟିଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଦେଖିଲେ ପାଉଡର, ସ୍ନୋ, ବାସନା ତେଲ, ଛୋଟ ଅଇନାଟିଏ, ପାନିଆ—ସବୁ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଖୋପଗୁଡ଼ିକରେ ଖଞ୍ଜା ଯାଇଛି ! ଛୋଟ ଆଇନାଟି ଠିକ୍ ଭାବେ ନିଜ ସ୍ଥାନରେ ନ ରହି ଟିକିଏ ତେର୍ଛେଇ ଯାଇଛି । ପଦ୍ମଜା ତାକୁ ଠିକ୍କରି ଖଞ୍ଜି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ହେଲା ନାହିଁ । ତା' ତଳେ କ'ଣ ରହି ଯାଇଥିବ ପରା ! ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଇନାଟାକୁ ଉଠାଇ ଆଣିଲେ । ତଳ ନୀଳ ମଖମଲ୍ କନାଟି ଗୋଟିଏ ଡଉରେ ଫୁଲି ଯାଇଛି । ସେଇଟା ବୋଧହୁଏ ସବୁ ଗୋଳମାଳର କାରଣ । ସେଇ

ଫୁଲ୍ ଜାଗାଟାକୁ ସେ ଅଙ୍ଗୁଠି ସାହାଯ୍ୟରେ ଚକ୍‌କଣ କରିବାକୁ ଟିପ ଦେଲେ । ତା ତଳେ କଣ ଜିନିଷଟାଏ ରହିଛି !

ଟଙ୍କାଟାଏ ନା କଣ ? ଟଙ୍କା ! ଟଙ୍କା ସେଇଠି କାହିଁକି ରଖା ଯାଇଛି ! ମନିବ୍ୟାଗ ତ ଅଛି । ତେବେ ! ସେଇଟା କଣ ?

ପଦ୍ମଙ୍କା ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ । ମଖମଲ କନାଟି ବ୍ଲେଡରେ ସେଇ ପାଖରେ କଟାଯାଇ ପୁଣି ଅଠାରେ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅହେତୁକ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ି ଉଠିଲା ।

ସେ ଉଠି ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବ୍ଲେଡ୍ ଆଣି ଧୀରେ ଧୀରେ ସେହି ସ୍ଥାନରେ କନାଟିକୁ କାଟିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।···

ଭିତରୁ ବାହାରିଲା ଗୋଟିଏ ପଦକ; ଯାହା ଉପରେ ଇଂରାଜୀରେ ଲେଖା ଯାଇଥିଲା·····

ମଝିରେ କ'ଣ ଲେଖା ଯାଇଥିଲା, ତାହା କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଘୋରି ଯାଇ ଲିଭେଇ ଦିଆ ଯାଇଛି ।

ସେଇ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ-ପଦକଟି ହାତ ପାପୁଲି 'ଉପରେ ଧରି ପଦ୍ମଙ୍କା ବୋଧକଲେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଜୀବନୀ ଶକ୍ତି ଯେପରି ଲୋପ ପାଇ ଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ରକ୍ତର ଗତି ଯେପରି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଲାଗି ବନ୍ଦ

ହୋଇଗଲା । ସେ ସେତେବେଳେ କିଛି ସୁଦ୍ଧା ଭାବି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଶୁଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ କି କହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ହାତ ପାପୁଲିରୁ ସୁନାର ପଦକଟି ସେତେବେଳେ ଖସି ପଡ଼ି ଉପରେ ପଡ଼ି ଶବ୍ଦ ହେଲା, ସେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥା ହେଲେ ।

ଉଷା ତାଙ୍କୁ କଞ୍ଚା ମିଛ କହୁଛି । ତାଙ୍କ ନିଜ ଝିଅ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ନାହିଁ । ଉଷା ବନମାଳାକୁ ହତ୍ୟା କରିଛି ।

ସେ କ୍ରୋଧରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇଗଲେ । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ସେ ଯେପରି ଅନୁଭବ କଲେ—ସମସ୍ତ ରକ୍ତ ଟକ୍ ମକ୍ ହୋଇ ଫୁଟୁଛି । ହାତରେ ପଦକଟା ମୁଠେଇ ଧରି ସେ ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ତା ହୋଇ ଦୌଡ଼ି-ଗଲେ ଆଉ ଘରକୁ ।

ଉଷାର ମୃତ୍ୟୁ ହିଁ ତାଙ୍କର......

ଶେଯ ଉପରେ ନିଃସହାୟ ଭାବେ ଶୋଇଥିବା ବାଳକାଟିର ମୁହଁକୁ ଦେଖି ତାଙ୍କର ଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା ।

କଣ ? କ'ଣ ସେ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ? ଉଷା ବନମାଳାକୁ ହତ୍ୟା କରିଛି, ତାର ପ୍ରମାଣ କ'ଣ ? ତା'ର ପ୍ରମାଣ କ'ଣ ଏଇ ପଦକ । ଅସମ୍ଭବ ! ମୃତ ବନମାଳାର ପଦକ ଉଷା ନିକଟକୁ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଆସିଥାଇ ପାରେ । ତା' ବୋଲି ଉ[illegible] । ବନମାଳାକୁ ହତ୍ୟା କଲା କିପରି !

ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥା ହୋଇ ସାରିଥିଲେ ।

ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ସେ ସେଠାରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଆସିଲେ ।

ଉଷାର ବାକ୍ସ ଯଥାସମ୍ଭବ ସଜାଡ଼ି ଦେଇ ବନ୍ଦକରି ଦେଲେ ।

ପଦକଟି ନିଜ ହାତ-ବ୍ୟାଗ୍‌ର ଗୋଟିଏ କୋଣକୁ ପୂରାଇରଖି ତା' ଉପରେ ଛୋଟ ମନି ବ୍ୟାଗ୍ ଓ ରୁମାଲ ଦୁଇଟି ରଖିଦେଲେ ।।

କାନ୍ଥଘଣ୍ଟା ଆଠଥର ପିଟି ହୋଇ ସମୟ କହିଦେଲା ।

ଗାଡ଼ି ସମୟ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ରାସ୍ତା ଉପରେ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ପଦ୍ମଜା ସେଇଟାକୁ ଡକାଇ ପଠେଇ ସେଥିରେ ଉଠି ଚାଲିଗଲେ ।

ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ବସିରହି ପଦ୍ମଜା ଅକାଶପାତାଳ ଭାବିଗଲେ । ଉଷା ପଦକ ପାଇଲା କିପରି ? ସେଇଟା ତା ଟ୍ରେଲେଟ ପେଡ଼ି ଭିତରେ ଏତେ ସାବଧାନତା ସହ ରଖା ଯାଇଥିଲା ବା କାହିଁକି ? ସେ'ତ ଆଗରୁ ସେ ପଦକ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣେନା ବୋଲି କହିଥିଲା । ପରେ ଯଦି ପାଇଲା, ତେବେ ତା'ର ମା'କୁ ନ କହିଲା ବା କାହିଁକି ? ନା' ନିଶ୍ଚୟ ଏହା' ପଛରେ କିଛି ଅଭିସନ୍ଧି ଅଛି । ବନମାଳାର ମୃତ୍ୟୁ ପଛରେ ଉଷାର ହାତ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି ।

ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଶୀତକଣ୍ଟା ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

ଓଃ, ନିଜଝିଅ ଉଷା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କଲା !

ଏଇ କଥାଟା ତାଙ୍କ କାନପାଖେ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇ କାନ ଦି'ଟା ଗରମ ହୋଇଗଲା । ଭାବିଲେ—

ଆଉ କଅଣ ପାଇଁ ଲାଭକଣ ? ସେ ସବୁ ଜାଣି ପାରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀଙ୍କ ସନ୍ଦେହ ଠିକ୍ । ଉଷାର ଜନନୀ ହୋଇ ସେ ଆଉ ତାଙ୍କ ପାଖେ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ପୁଣି···

ଉଷା—ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଲଙ୍ଗଳା ପିଲା । ସେ ଯେ ପଦକଟାଏ ଲାଗି ଜଣକୁ ମାରି ଦେଇପାରେ···

ମା' ମନ ତାହା ସହଜରେ ମାନି ନେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଗମ୍ଭୀର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ପଦ୍ମଙ୍କା ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଗାଢ଼ କର୍ଦ୍ଦମ୍ ଗଡ଼ରେ ଷ୍ଟେସନ୍ ଆଡ଼େ ଗୃଲିଥାଏ ।

ମାତୃତ୍ୱ ଜାଗିଉଠି ତାଙ୍କୁ ଯେପରି କହିଲା—

ଉଷା ଷ୍ପନା ! ତାଙ୍କର ଝିଅ ସେ । ନିଜର ରକ୍ତ ମାଂସରେ ଗଢ଼ା ।

ମାତା ହୋଇ ନିଜ ସନ୍ତାନକୁ ସେ ରକ୍ଷା କରିବେ । ଅବଶ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବେ । ଅବଶ୍ୟ, ଅବଶ୍ୟ । ଯଦି ଦରକାର ପଡ଼େ, ସେ ସେଥିପାଇଁ ଯେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ—ଏପରି କି ଯମଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ।

ଉଷା ବାଳିକା ମାତ୍ର । ତା'ର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ ଅଛି, ଭବିଷ୍ୟତ ଅଛି ।

ସେଥିଲାଗି ତା'ର ସମ୍ମାନ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ନିଜର ଅଜ୍ଞାନ ବାଳିକା ଯଦି କିଛି କରି ପକାଇ ଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ଶହେବାର, ହଜାରେ ବାର କ୍ଷମା କରିବେ । ସେ ଜନନୀ, ସର୍ବଂସହା, ମାଆ···

"ମା"—କଟ୍ଟୁ ଅନ୍ ଡାକିଲ—"ହେଲ୍ଲାଇ ଯାନ୍ତୁ । ଗାଡ଼ ଛୁଡା ହେଲଣି ଲାଇନ୍ ରେ ।"

ପଦ୍ମଜା ନିଜ ଭିତରକୁ ଫେରଆସି ଓହ୍ଲାଇ ପଡଲେ । ଷ୍ଟେସନ ଆସିଯାଇଥିଲା । ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିର ପ୍ରାପ୍ୟ ଦେଇ ସେ ବୁକିଂ ଅଫିସ ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ ।

ପଦ୍ମଜା ଶହୀଦ୍-ପାର୍କରେ ପହଞ୍ଚିଲ ବେଳକୁ ଆସନ୍ନ-ସନ୍ଧ୍ୟା । ସୁଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ତଳେ ଦିବସର ମ୍ଳାନ ମୂର୍ତ୍ତି ଧୀରେ ଅପସରି ଯାଉଛି କାଠଯୋଡ଼ୀର ତରଳ ଲୁପନରେ ଟୁଇଦେଇ ସ୍ନେହ-ଅରୁଣିମା-ରଞ୍ଜିତ ଚୁମ୍ବନର ପ୍ଳାବନ ।

କଟକ ନଗରୀର ପ୍ରତି ଅନ୍ଧିସନ୍ଧି ଆଲୋକିତ କରି ଜଳି-ଉଠିଲା ମାଳାକାର ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରଦୀପ । ବହୁ ଦୂରରୁ ତାହା ଦେଖା ଯାଉଥିଲା, ଯେପରି ନଗରୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମାଳା ପରିଧାନ କରି ରଜନୀ ରାଣୀର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଲାଗି ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି ।

ଏହି ଆଲୋକ ଓ ଅନ୍ଧକାରର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ରିକ୍‌ସା ଶହୀଦ୍ ପାର୍କର ଫାଟକ ଆଗରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲା ।

ଠିକ୍ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣେ ପ୍ରୌଢ଼ା ହସି ହସି ଚାଲି ଆସିଲେ । ସଧବା । ଦେହରେ ନୀଳ ଶାଢ଼ୀ ଓ ଆଖିରେ ଚଷମା ।

"ଆପଣ, ପଦ୍ମଜା ଦେବୀ ! ନମସ୍କାର ।"

ପଦ୍ମଜା ହସିଦେଇ ଶୁଭ୍ରାଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିନମସ୍କାର ଜଣାଇଲେ ।

ଏତେ ସୁନ୍ଦର ସଂଭାଷଣ ସେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ସବୁ ଭୁଲିଗଲେ । ସେଇ ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ମନ ତାଙ୍କର କ୍ଷଣିକ ଲାଗି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ସେ ଦୁହେଁ ନାନାପ୍ରକାର ଦୁଃଖ ସୁଖ ହୋଇ ପାର୍କ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଦୁହେଁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ନିଭୃତ କୋଣରେ ବସିଲେ ସବୁଜ ଘାସଗୁ ଉପରେ ।

"ଭଉଣୀ, ମୁଁ କାହିଁକି ତୁମକୁ ଡାକିଲି, ଜାଣ ! ମୋ ବଗିଚାରେ ତମେ ଉଷାକୁ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ସ୍କୁଲକୁ ନେଇଯାଅ । ଶୁଭ୍ରଦେବୀ କଥା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ; "ବଧ୍ ନାମଟାକୁ ଏଡ଼ିବା ପାଇଁ ଭଉଣୀ ହିସାବରେ ମୋର ଏହା କହିବା କଥା । ତମେ ଜାଣ ଯେ ବନମାଳାର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଚଳାଇଛି । ଆଜି, ମୁଁ ଏପରି ଅନେକ ତଥ୍ୟ ପାଇଛି, ଯାହା ଅମ ଉଷା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଉଛି ।"

'ମାଡ଼ାମ୍, ମୁଁ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଦୋଟିଏ ଜାଣିବାରେ ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଆପତ୍ତି ଅଛି କି ?

ନା ଭଉଣୀ, ମୁଁ ତ ଖାସ୍ ସେଇସବୁ କହିବାକୁ ତୁମକୁ ଏଠିକି ଡାକିଛି । ତେବେ ଶୁଣ—

ମୁଁ ଜାଣିଥିବା ପ୍ରଥମ ତଥ୍ୟ ଏହା ଯେ ଉଷାର ଲେଖା ଯାଇଥିବା ମାର୍କଲିଷ୍ଟ ଠିକ୍ ଅଛି । କିନ୍ତୁ 'ଟୋଟାଲ୍'ଟା ଭୁଲ-ଥିବାରୁ ତାହା ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଛି । ମୁଁ କରିଛି । ତାକୁ କେହି ଜଣେ ସେହି କଥା ନେଇ ବତାଇଛି ଯେ ପଦକଟା ତା'ର

ପାଇବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତା'ର ମାର୍କ ସବୁ କଟି ହୋଇଯାଇ ବନମାଳାକୁ ଦେଇଦିଆ ହୋଇଥିଲା । କାରଣ, ସେ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ସେକ୍ରେଟାରୀ ସାହେବଙ୍କ ଝିଅ । ଆଉ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି, ଯାହା ଜଣାଯାଏ, ଉଷାଙ୍କୁ ସେହି ପଦକଟି ସେ ପାଇବା ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତତା ଦେଇ ବହୁ ଆଶାନ୍ୱିତ କରାଇ ଥିଲେ ।

ସେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ବା ଭଦ୍ରମହିଳା କିଏ, ତାହାର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଚାଲିଛି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ କଥା ହେଉଛି ଏଇ ଯେ, ଡ. ପି. ଆଇଙ୍କ ଆସିବା ଠିକ୍ ଆଗରୁ ଗାର୍ଡ୍ ଅଫ୍ ଅନର୍ ଦେବାଲାଗି ଯେଉଁ ରିହାର୍ସାଲ୍ ହୋଇଥିଲା, ସେଥିରେ ବନମାଳା ନ ଥିଲା କି ଉଷା ମଧ୍ୟ ନ ଥିଲା । ସେ ଶ୍ରେଣୀର ମନିଟର୍ କହେ ଯେ ଉକ୍ତ ଘଟଣାର ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ଉଷା ଓ ବନମାଳା ସ୍କୁଲ ପଛଆଡେ ଯାଉଥିବା ସେ ଦେଖିଛି ।

ରିହାର୍ସାଲ୍ ଆରମ୍ଭର କିଛି ସମୟ ପରେ ପହଞ୍ଚି ଉଷା ଲଘୁଦଣ୍ଡ ପାଇଥିଲା । ତା'ପରେ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଫେରିବା କଥା । ଶ୍ରେଣୀରେ ସମସ୍ତେ ଥିଲେ, କେବଳ ବନମାଳା ଛଡ଼ା । ଡ଼. ପି. ଆଇ ମହୋଦୟ ଚାଲି ଆସିବାରୁ ବନମାଳାକୁ ସେଇକ୍ଷଣି ଖୋଜିବାକୁ ହେଲା । ବସେସ୍ ଟ୍ରୁପିରେ ବନମାଳାର ଜଳପ୍ରକ୍ ପାଣି ଉପରେ ଭାସିବାର ପିଲାଏ ଦେଖିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯେପରି ବାଜିଲା, ଖେଳି-ଗଲେ, ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଯାହା ଦେଖିଲେ—'' ଶୁଭ୍ରା ଦେବୀ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଏ କ'ଣ ପ୍ରମାଣ ଯେ ବନମାଳାକୁ ଉଷା ହତ୍ୟା କରିଛି ?

"ନା, ସେ କଥାତ ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିକ୍ ଭାବେ କହିପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ, ଏ ସବୁ **Confidencial evidence** ଉଷା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଉଛି । ବନମାଳାର ମୃତ୍ୟୁ ନେଇ ଏ ଅନୁସନ୍ଧାନର କେବଳ ଉଷାଛଡ଼ା ସମସ୍ତ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ଆହୁରି କେତେକ ପ୍ରମାଣ ବି ମିଳୁଛି । ତେଣୁ ମୋର ଉପଦେଶ ତମେ ମାନିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଶା କରେ ।"

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ବାଁ ହାତ ଅଙ୍ଗୁଠିର ଟିପ ଗୁଡ଼ାକ ଯାଇ, ତାଙ୍କ ଅଜାଣତରେ, ହାତ ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତର ସୁନାପଦକ ଉପରେ ଚାପିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କ ଟିପ ସବୁ ଯେପରି ଝଗାଡ଼ି ଉଠିଲା ।

ସେ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ କହିପକାଇଲେ—"ମାଡ଼ମ୍, ଟିକିଏ ସେଇ ଗାଡ଼ିଆ ମୁଁ ଦେଖି ଆସିବି ।"

"ହଉ ଚାଲ ।"

ପାର୍କ ଆର କଡ଼ରେ ଗାର୍ଲସ୍କୁଲ୍ । ଅଫିସ୍ ନିକଟରେ ଶୁଭ୍ରାଦେବୀ କହିଲେ—"ଆପଣ ଏଇ ସିଧା ଚାଲିଯାନ୍ତୁ । ଗାଡ଼ିଆ କୂଳରେ ପହଞ୍ଚିବେ । ମୁଁ ଅଫିସ୍‌ରୁ ଗୋଟାଏ କାଗଜ ଆଣି ଆସୁଛି ।"

ପଦ୍ମଜା ଏକା ଗାଡ଼ିଆ କୂଳରେ ଠିଆହୋଇ ଚଞ୍ଚଳହୋଇ ଉଠିଲେ ।

କେହି ନ ଦେଖିବା ସମୟରେ ସେ ପଦକଟାକୁ କିପରି ପାଣିଭିତରେ ପକାଇ ଦେବେ । ତାହା ଭାସି ଉଠିବ ନାହିଁତ ! ତାଙ୍କର କ୍ଷତି କ'ଣ ? ଘାଟ ଭିତରେତ କେହି ଆସି ଦେଖୁନାହିଁ

ତା'ଆର ଦିନ ଜଣାପିବ । ସମସ୍ତଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ସେହି ପୋଖରୀ ଭିତରେ ପଦକଣ୍ଠା କେଉଁଠି ପଙ୍କ-ପଙ୍କରେ ରହି ଯାଇଛି । ସେଇଟା କିପରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । କିପରି ବାହାରିଲା, କିଏ କହିବ ? ସଂସାରର ସବୁ କଥାତ କିପରି, କାହିଁକି ଓ କ'ଣରେ ଛୁଟି ଯାଏନା କେତେ କଥା ମାନି ନେବାକୁ ପଡ଼େ ।……… ତେବେ, ଗୋଟିଏ କଥା କହିଯାଇ ପାରେ । ଆଚ୍ଛା, ସେଇଠି … ପୋଖରୀଟାର ପହାଚ-ପଥର କଡ଼ରେ ଯେଉଁ ଭଙ୍ଗାଇଟା କେତେଖଣ୍ଡ ପଡ଼ିଛି । ସେଥିରୁ ଦୁଇଟାର ମଝିରେ ପଦକଣ୍ଠାକୁ ରଖି, ସେ ଲଟାରୁ ଖଣ୍ଡେ ଛିଣ୍ଡେଇ ଇଟା ଦେହରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାପରେ ସେ ଓଜନିଆ ଜିନିଷଟାକୁ ଅତ୍ରୁଠରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଦୂରରେ ଶୁଭ୍ରାଦେବୀଙ୍କ ପାଟି ଶୁଣାଗଲା । କାହାକୁ କ'ଣ କରି ଦେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ପଦ୍ମଜା ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ନିଜ କାମ ସାରିଦେଲେ ।

ପାଣିରେ ଲହରୀ ଖେଳିଗଲା ।

ଅସଂଖ୍ୟ ଜଳ-ବୃତ୍ତ ସେଇ ପଡ଼ିବା ସ୍ଥାନକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବିସ୍ତାରିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପଦ୍ମଜା ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ଓଃ ! ଶୁଭ୍ରା ଦେବୀ ଚାଲି ଆସିଲେ ଯେ !

ପଦ୍ମଜା ଚଟ୍‌କରି ଖଣ୍ଡେ ଚେପ୍ଟା ପଥର ଧରିଲେ । ଶୁଭ୍ରାଦେବୀ ତାଙ୍କର ଅତି ନିକଟ ହୋଇ ଯିବାରୁ, ସେଇଟି ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ପାଣି

ଭିତରକୁ ପକାଇ ଦେଲେ ଓ ମା'ନ ହସି କହିଲେ,—"ମାଡ଼ାମ୍, ସ୍କୁଲ ଆଗରେ ସେଇ ଲଇଟ୍ ହାଉସ୍ ବ ଅସଂଖ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଲହରୀ ଉପରେ ଯେଉଁ ଖେଳ କରୁଛି, ତା' ଦେଖିବାକୁ ମୋତେ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଲାଗେ ।

ଜଳ-ବୃତ୍ତର କେନ୍ଦ୍ର ବଦଳିଯାଏ ।

"ହଁ, ବାସ୍ତବିକ୍ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ।" ଶୁଭ୍ରାଦେବୀ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ ଟିକିଏ ଦେଖିନେଲେ ।

ମଣିଷ ମିଛ କହିଲେ ବା ପାପକାମ କଲେ, ତାକୁ ଘୋଡ଼େଇବା ଲାଗି ମିଛ କହେ ବା ଆହୁରି ପାପ କରେ । ଚିନ୍ତାକଣା ଉପରେ ଚାଲ-ମାଳିକା ।

ସତ୍ୟର ପ୍ରମାଣ ଦରକାର ନାହିଁ, ମିଥ୍ୟାର ଦରକାର । ପଦ୍ମଜାଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ଶିଶୁ-ସୁଲଭ ହୋଇ ଉଠିଛି । ହତଦଗ୍ଧ ଆତ୍ମା ତା'ର ସଂତାନର କଲ୍ୟାଣ ଲାଗି ଚେଷ୍ଟିତ ।

ଶୁଭ୍ରାଦେବୀ କହିଲେ,—"ଭଉଣୀ, ପୁଣି ତ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲା ଟିକିଏ ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଯିବାକି ? ସନ୍ଧ୍ୟା ସେଇଠି ରହିଯିବ । ସିଣ ଅଛି, ଆସ ।"

"ନା ମାଡ଼ାମ୍, ଆପଣ କହିବା ପରମ୍ ହୁଭିଛି ମୁଁ ଠିକ୍ କରି ନେଇଛି ଯେ, ଭିକ୍ଷାର ଟି. ସି. ନେଇଯିବି । ଆପଣ ଠିକ୍ ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କ ଟି. ସି. ଲାଗି ଦରଖାସ୍ତ ଦେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌ରେ ଚାଲିଯିବ ।—ମାଡ଼ାମ୍, ବାଧା ଛିଗ୍ଣ ହେଲା ଦିନଟାରୁ ମୁଁ କେଉଁଠି ସହରେ ରହିଯାଏନା ।

ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରି ନ ପାରି ଲଜ୍ଜିତ ।
କ୍ଷମା କରିବେ । ନମସ୍କାର ।”

... .

"ଅଗା, ନମସ୍କାର ।”

ପଦ୍ମଜା ରିକ୍ସାରେ ଷ୍ଟେସନକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ । ଅଟକି ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ସାଇକେଲରୁ ଓହ୍ଲାଇ ହାତଯୋଡ଼ୁଛି । ରିକ୍ସାଟାକୁ ବାଁ ପଟକୁ ନେଇଯିବାକୁ କହି, ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି କିଛି ପଚାରିବା ପୂର୍ବରୁ କହିଲେ—“ଚନ୍ଦ୍ର, ମୁଁ ଆସିଥିଲି ହେଡ୍‌ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍‌ଙ୍କ ପାଖକୁ । ଉପାର ଟି. ସି. ଟା ନେଇ ଯିବି । ଗାଡ଼ିକୁ ଯାଉଛି ।”

“ଟିକିଏ ଚାଲିଯିବା ଘର ଆଡ଼େ । ଗାଡ଼ି ଟାଇମ୍ ତ ଅଜୁ ଘଣ୍ଟାଏ ଅଛି । ମୁଁ ଏଇ ଆସୁଛି ଷ୍ଟେସନ୍‌ରୁ ।” ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ଅନୁରୋଧ କଲା ।

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଏ ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ିବା ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ଦାବୀକଲା ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ଘରକୁ ଯିବାକୁ ।

ବିଶ୍ୱ-ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣିର ସ୍ନେହପ୍ରଭା ସହ ବିବାହ ସରିଯାଇଛି । ଦୁହେଁ ସ୍ନେହପ୍ରଭା ଘରେ କିଛିମାସ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ଅପାର ସତ୍କାରରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲା । ପଦ୍ମଜା ଏକା ବସି ରହିଲେ ଗୋଟିଏ ଇଜି-ଚେୟାରରେ । ପାଖ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେଥିବା ଖଣ୍ଡିଏ ପୁରୁଣା ‘ନଅ ଆଁଖି ଘୁଣ୍ଟା’ ଲେଫଟାର-

ବାରେ ଲଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ଜଣାଯାଉଥିଲା, ସେ କଣ କରୁଛନ୍ତି, ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେହି ସମୟରେ ଘରଉପର ମହଲାରୁ ସ୍ତ୍ରୀ କଣ୍ଠର ବିଳାପ ଶୁଣାଗଲା । ପଦ୍ମଜା ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ ଶୁଣିଲେ, ଅଉଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ-ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ରନ୍ଦନରତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଉଚନ୍ତି ।

ଠିକ୍ ସେଇସମୟରେ ଚନ୍ଦପାଣି ପଶି ଆସିଲା । ପଛେ ପଛେ ଗ୍ଲାକର ଜଳଖିଆ ଓ ପାଣିଗ୍ଲାସ ଆଣି ଗ୍ଲେଟ ଟେବୁଲ୍‌ଟି ଉପରେ ଥୋଇଦେଲା ।

"କ'ଣ ଅପା, ଉଷାର ଟି.ସି. କଥା କ'ଣ କହୁଥିଲ ।"

"ହଁ ଚନ୍ଦପାଣି ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ଦେଉ । ଟି.ସି ଲାଗି ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖିଦିଏ । ଘରକୁ ଯାଇ ପଠାଇବି ଭାବୁଥିଲି । ଏଇଠି ଲେଖିଦେବି । ତୁ ନେଇ କାଲି ହେଡ୍‌ମିଷ୍ଟ୍ରେସ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଇ ଦେବୁ ।"

"କିନ୍ତୁ—

"ସେ ସବୁ ପରେ ।"

ପଦ୍ମଜା ଲେଖାସାରି ଚନ୍ଦପାଣି ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଲେ । କହିଲେ—"ଉଷା, ଅନ୍ୟଠାରେ ପଢ଼ିବ । ପୁରୀକୁ ନେଇଯିବି । ମୋ ପାଖରେ ରହି ପଢ଼ିବ ।"

"କ'ଣ ଏଠାରେ ତା'ର କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ।"

ସିଡ଼ି ଉପରେ ହେଲାଇବାର ପାଦଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା ।

ପଦ୍ମଜା କହିଲେ—"ହଁ ସେପରି କରୁଛି । ତୁ ସବୁ ଶୁଣିଥିବୁ ଭାବୁଥିଲି ।"

"ନା ।"

ଏଠାରେ ଗାର୍ଲସ୍କୁଲ୍‌ରେ ଜଣେ ବାଳିକା ସ୍କୁଲ୍ ପଛ ପୋଖରୀରେ ପଡ଼ି ମରିଗଲା । ସମସ୍ତେ ସନ୍ଦେହ କରୁଛନ୍ତି ଉଷାକୁ । ଏ ବାୟୁ-ମଣ୍ଡଳରେ ସେ ରହିବା ଅନୁଚିତ ।"

"ଅସମ୍ଭବ ! ଉଷା ଏହା କରି ନ ପାରେ । ମୁଁ ତେବେ ହେଡ଼୍‌ମିଷ୍ଟ୍ରେସଙ୍କ ପାଖକୁ ଏବିଷୟ ନେଇ ଯାଉଛି ଟି. ସି. କଥା ପରେ ଦେଖାଯିବ ।"

"ନା ।"

ସେହି ସମୟରେ ଦୁଇଟି ସ୍ତ୍ରୀ-ବ୍ୟକ୍ତି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ସ୍ନେହପ୍ରଭା କହିଲା—"ଆରେ, ଅପା ! ନମସ୍କାର । ଏ ହେଉଛନ୍ତି ମୋ ମାଉସୀର ଝିଅ । ଆଉ ବନମାଳୀ ସ୍ୱାଇଁଙ୍କର ଝିଅ । ସେ ସ୍କୁଲ୍ ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ି ମରିଯାଇଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳୁ ମୋ ପାଖରେ ଆସି କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । ବୁଝୁନାହାନ୍ତି ।"

ପଦ୍ମଜା ଘୋର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବୋଧକଲେ ।

ସ୍ନେହପ୍ରଭା ପୁଣି କହିଲେ—"ଆଉ ଭଉଣୀ, ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଉଷାର ମା' ।"

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ହୃଦ ଭିତରକୁ ତାତଲା ଲୁହାଖଣ୍ଡେ ଯେପରି କିଏ ମାଡ଼ିଦେଲା । ସତେ ଯେପରି ଉଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଗରୁ ସବୁ କଥା-ବାର୍ତ୍ତା ସରିଛି । କେବଳ ତା'ର ଗର୍ଭଧାରିଣୀଙ୍କୁ ପରିଚୟ କରାଇଦେବା ବାକି ଥିଲା । ସେତକ ହୋଇଗଲା ।

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଯେଉଁ ସାମୟିକ ଝାପ୍‌ସା ଦେଖାଗଲା, ତାର ଭିତରେ ଔକଲ ହରି ପ୍ରସାଦ ବାବୁଙ୍କ ଭୋକିଲା

ଗାଡ଼ିର ଉଦ୍ୟାନଦୃଶ୍ୟଟି ସେ ପରିଷ୍କାର ଦେଖିପାରିଲେ । ସେ ଶୁଣି ପାରିଲେ, ସେହି ଦୃଶ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀବ୍ୟକ୍ତିଟି ଚିତ୍କାର କରୁଛି—"ଆଜି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବି ଏ ଛ' ମାସ ଭିତରେ ସେ ମର୍ଡ଼ରେସ୍ ଯେପରି ହାଜତକୁ ଯାଏ ।"

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତନଟା ଧରାପଡ଼ିଗଲା ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ଦୃଷ୍ଟିରେ । ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠି କହିଲା—"ଅପା, ଷ୍ଟେସନ୍‌କୁ ଏଥର ଚାଲିଯିବା । ଗାଡ଼ି ଆସିବାକୁ ଆଉ ୧୫ ମିନିଟ୍ ରହିଲା ।"

ବିନା ବାକ୍ୟବ୍ୟୟରେ ପଦ୍ମଜା ଉଠି ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ସହ ଚାଲିଗଲେ । ଗଲାବେଳେ ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖି ଯାହା ଟିକିଏ ମ୍ଲାନହସ ହସି ଦେଇଥିଲେ ।

ଅଜ୍ଞାତ ବଶତଃ ଚନ୍ଦ୍ରପାଣି ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଭୀଷଣ-ଧକ୍‌କାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇ ଥିଲା, ସେ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ସେହି ଧକ୍‌କା ପରେ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ଚାଲି ଆସିଲା ।

... ...

"ହେ କୋଚୁଆନ୍ ! ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦକର—" ମି. ମହାନ୍ତି ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିଟା ଟପା ଠପ୍ ପିଚ୍ ରାସ୍ତା ଉପର ଦେଇ ଦୌଡ଼ି ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ଆଦେଶ ପରେ ପରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । "କିଓ ପଦ୍ମା, ତୁମେ ? ଚାଲିଆସ ଗାଡ଼ିଭିତରକୁ ।"

ନମସ୍କାର ଜଣାଇ ପଦ୍ମଜା ରିକ୍‌ସାରୁ ଓହ୍ଲେଇ ଗଲେ । ରିକ୍‌ସାବାଲାକୁ ପଇସା ଦେଇ ସାରି ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ଉଠିଆସିଲେ ।

ମିଃ ମହାନ୍ତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଚିନ୍ତିତ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଦେଖି ।

"କାହିଁ, ମୁଁ ତ ଆସିବା ଖବର ଚିଠିରେ ଜଣାଇ ନ ଥିଲି। ଏଥର ଗୋଟିଏ କାମରେ ହଠାତ୍ ଚାଲି ଆସିଲି । ତୁମେ ମୋ ଆସିବାକୁ କପରି ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲ ? ସେଥିପାଇଁ ଷ୍ଟେସନ୍‌କୁ ଚାଲିଆସିଥିଲ, ନା ? ତୁମର କ'ଣ ହୋଇଛି ? ଉଷା କପରି ଅଛି ? ବାପ ଟିକିଏ ଉଠିବସି ପାରିଲେଣି ? ଆଉ ଧନିଆଁ ଭଲ ଅଛି ?"

ଓଃ ! ଅସରନ୍ତି ପ୍ରଶ୍ନ ।

କେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟା ଯେ ପଦ୍ମଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ପଶିଲା, କହି ହେବନାହିଁ । କାରଣ, ସେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଉତ୍ତର ଦେଲେ—"ମୁଁ ଆଜି ଉଷାର ଟି. ସି. ମାଗି ଦେଇଛି ।"

ମିଃ ମହାନ୍ତି ଅଦ୍ଭୁତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ।

"କ'ଣ ମୋତେ ଟିକିଏ ସୂଚନା ପଠାଇଲ ନାହିଁ । କ'ଣ ହେଲା ।"

"ଘରେ ସବୁ କହିବି ।"

ଏ ଭଗବାନ୍ ! ଗାଡ଼ିଟା ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ବାଟେ ନେଇ ଗଲା ।" ରାତି ନ'ଟା ।

ଠପ୍ ଠପ୍, ଟପ୍ ଟପ୍ । ଗାଡ଼ି କାଦୁଅ ଗାତରେ ସମୁଦ୍ର କୂଳେ କୂଳେ ଚାଲିଛି !

ସମୁଦ୍ରର ସବୁ ଲହରୀ ଯେପରି ସମସ୍ତ ଜଳକଣା ସିକ୍ତ ଚଞ୍ଚଳ ପବନକୁ ସେଇ ଗାଡ଼ିଭିତରକୁ ଠେଲି ଦେଉଥିଲେ । ତଥାପି ପଦ୍ମଙ୍କୁ ଶୀତଳ ବୋଧହେଉ ନାହିଁ । ଶତ ଚଞ୍ଚଳ ଜଳରାଶି ମଧୁର ଧ୍ୱନିରେ ମତ୍ତଥିଲା ।

ଉତ୍କଳ ... ନଂ. ୬୨୨୮ ତା........

ତଥାପି ପଦ୍ମାଙ୍କ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେବା ପର ଜଣା ଗଲା ନାହିଁ । ସେ ଯେପରି ଏକ ଲସ୍ତୃରେ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଉଠିଆସୁଥିବା ଗୋଟିଏ ନୈସର୍ଗିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପାନ କରି ଯାଉଥାନ୍ତି । ପଞ୍ଚମୀର ଚନ୍ଦ୍ରବିମ୍ବ— ଯାହାର ବର୍ଦ୍ଧମାନ ଝଲକରେ ଜଳ-ସ୍ଥଳ-ଆକାଶ ଧିରେ ଧିରେ ଆଲୋକିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।

ଡ୍ରାଇଭର ଏ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରଣୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବାରୁ ନିଜକୁ କୃତାର୍ଥ ମନେ କରୁଥିଲା । କାରଣ, ସେ ଏ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ନଜାଣି ଲବର୍ସ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା ।

ତା' ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଏ 'ଲବର' ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କି ପ୍ରେମ ସମ୍ଭାଷଣ ଚାଲିଥିଲା, ତା'ଶୁଣିବା ଲାଗି ମଷ୍ଟୁଦ୍ର ଖାଁ, ଓରଫ୍ ମୂଷାଖାଁ ଭାରି ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲା ।

ତେବେ, କାନଡେରି ଶୁଣାଯାଉ ।

ସେ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କଲା କେତେ ପଦ ଶୁଣି ପିବାକୁ । ତା'ପର କଥାଟା ସେ ଗଢ଼ି ନେବ ।

ଯେତେସବୁ ଅନର୍ଥର ବୀଜ, ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୂଷା ଖାଁ କରୁଆନ ଜଣେ । କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବରେ କଟିଲା ପରେ ମୂଷା ଖାଁ ଶୁଣିଲା—

ପୁରୁଷ କଣ୍ଠ— କ'ଣ ହେଲା ପଦ୍ମ । ତମେ ଏତେ—କାହିଁକି ।

ସ୍ତ୍ରୀ କଣ୍ଠ — ଉଷା — ଉଷା —

ପୁରୁଷ କଣ୍ଠ — ହଁ ଉଷା — କ'ଣ କଲା ?

ସ୍ତ୍ରୀ କଣ୍ଠ — (ସକେଇ ଉଠିଲେ)

ପୁରୁଷ କଣ୍ଠ — ଆରେ ! କ'ଣ — କହ । ସେପରି ହେଲେ — ଚୁଲିଯିବା ।

ସ୍ତ୍ରୀ କଣ୍ଠ — ଉଷା —ର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଝିଅ — ମଲ । ସେଥିରେ ସମସ୍ତଙ୍କର — ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ।

ପୁରୁଷ କଣ୍ଠ — (କ୍ରୋଧରେ) ତା'ହେଲେ କ'ଣ ସେହି ସ୍କୁଲର ସବୁ ଇଷ୍ଟୁଡ଼େଣ୍ଟ୍ — ଯେ ଉଷା ତାକୁ —,

ସ୍ତ୍ରୀ କଣ୍ଠ — ହଁ । ମୁଁ ବି କହୁ — ପାଉଛି ।

ପୁରୁଷ କଣ୍ଠ — (କ୍ରୋଧରେ) ମୁଁ ଏ ସବୁ — କଦାପି — ନାହିଁ ।

କେତେକ ଶବ୍ଦ ବାୟୁ ହିଲ୍ଲୋଳରେ ମିଶିଯାଉ ଥିବାରୁ ମୁଷା ଖାଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଓ କେତେକ 'କଟ୍ ମିଠ୍' ଭାଷାକଥା । ଗୁଡ଼ାକ ବୁଝି ହେଲା, ବୁଝି ହେଲାନି ।

ମି. ମହାନ୍ତି କହିଲେ—"ଏ କଚୁ ଆନ୍ ! ଦୋଳମଣ୍ଡପ ।"

ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯିବାରୁ ଦୁଇଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ମି-ମହାନ୍ତି କୋଠା ମଚ୍ ମଚ୍ କରି ଘରର ପାହାଚ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ । ପଦ୍ମଜା ପଛରେ ପଛରେ ଉଠିଲେ । ମୁଷା ଖାଁ କିଛିକ୍ଷଣ ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଚାହିଁ ରହି ଗାଡ଼ି ଚଲାଇ ଚାଲିଗଲା । ଗଲାବେଳେ ଦାଢି ଓ ମୁହଁ ଗାଡ଼ି ପଛକୁ ରଖିବାକୁ ଭୁଲି ନଥିଲା ।

"ଆରେ ଓ ତୋ ଶାଲା ମେଜେଷ୍ଟର୍ କା ମକାନ୍ ହେ । ଉସ୍‌କା ବାପ୍ ଜଜ୍ ଥା । ଓ ଶାଲା ମକାନ ଭି କ୍ୟାଥା ! କୋଇ ଜାନେ—" ମଦନିଶା ମୁଷା ଖାଁକୁ ଯେପରି ଶତଜିହ୍ୱ କରିଦେଇଥିଲା ।

ଧୀରେ ଧୀରେମ୍ପୁଖାଖାଁ । ଗାଡ଼ି ସହ ନୈଶ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ମିଳାଇ ଗଲା । ଘୋଡ଼ା ଖୁରା ଗୁଡ଼ିକର ଟପ୍ ଟାପ ଧୀରେ ଧୀରେ କ୍ଷୀଣତର ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ।

ମିଁ-ମହାନ୍ତି ପ୍ରଥମ କୋଠରୀର ସ୍ୱିଚ୍ ମାରି ଲାଇଟ ଲଗାଇ ଦେଲେ । ମଝିରେ ଅଣ୍ଡାକୃତି ଟେବୁଲ୍ ଚାରି କଡେ ପଡ଼ିଥିବା ଚୌକି ଗୁଡ଼ିକରୁ ଗୋଟିଙ୍କରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

ପଦ୍ମନା ଆସିବାରୁ ବସିବାକୁ କହି ପଚାରିଲେ—

ପୁରାପୁରି ବ୍ୟାପାରଟା କ'ଣ ? କ'ଣ ମୋ! ଦେଇ କିଛି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ତୁମର ମୋ ନିକଟରେ ଅବିଶ୍ୱାସ । ଚଞ୍ଚଳ କହ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ଜାଣି ନେଇଛି ଯେ ତୁମ ମନ ସ୍ତରର ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପୈଶାଚିକ ଝଡ଼ର ପ୍ରକୋପ ଚାଲିଛି ।

ତୁମେ ଏତେ ଚିନ୍ତିତ ଓ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଦେଖା ଯାଉଛ ସେଇଥି ଲାଗି । କ'ଣ ହୋଇଛି ?"

ସେ ପଦ୍ମନାର ହାତ ପାପୁଲି ଦୁଇଟି ନିଜ ହାତ ଭିତରେ ନେଇ ରଖିଲେ ।

ତାହା ଯେପରି ପଦ୍ମଜାଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ଭ ଲାଗି ବଳ ଦେଲା ।

ସେ ଉଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରଞ୍ଜିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଦିବସ ପରଠାରୁ, ଟିଂ ସିଂ ଲେଖା ଯିବା ଘଟଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତର ଗୋଟିଏ ନିଚ୍ଛକ ଚିତ୍ର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଗରେ ବାଢ଼ିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ କେଜାଣି କାହିଁକି, ପଦ୍ମଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେ କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ମି. ମହାନ୍ତି ତାହା ଫଳରେ କ୍ଷଣିକ ଲାଗି ଚିନ୍ତିତ ଦେଖାଗଲେ ।

କିଛି ସମୟ ନୀରବରେ କଟିଗଲା ।

ପଞ୍ଚମୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରେ ତନୁ ପାତଳୀ ମେଘଟିଏ ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇଗଲା । ଜଜ-କୋଠି ସାମନା ପଟେ କାଇଦା କଟକଣାରେ ବଢ଼ିଥିବା ବଗିଚା ଉପରେ ମ୍ଳାନ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଏକମାତ୍ର ବିସ୍ତାର ପଦ୍ୟ ରଚନା କରି ଦେଇଥିଲା ।

କାହିଁ ଦୂରରୁ ବିରହ ବିଧୁର ପକ୍ଷୀଟିର କଣ୍ଠ ବିଳାପ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ତୋଳୁଥିଲା—"ପ୍ରିୟତମ, ଫେରିଆସ ।"

କିନ୍ତୁ ପ୍ରିୟତମ ଆଉ ଆସି ପାରେନା—ସେ ଜୀବନ ଧାରାର ଅପର ପାର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ମିଶି ଗଲାଣି—ସେ ଫେରି ପାରେ ନାଁ ।

ଉପର ମହଲରେ କାହାର ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଦୌଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଦମ୍ପତୀ ଚମକି ଉଠିଲେ । ମି ମହାନ୍ତି ହଠାତ୍ ଉଠି ଦୌଡ଼ି ଗଲେ ସିଡ଼ି ଆଡ଼େ ।

ପଦଜାଙ୍କ ଗୁଡ଼ ଭିତରେ ଦାଉଁ କରି କିଏ ପିଟି ଦେଲା ।

ସେ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍କାର କରି ଧାଇଁ ଗଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ଦେଲା କବାଟ ଠାରେ ଧକ୍କା ଖାଇ ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ଭାଗ୍ୟକୁ ଚଟାଣ ଉପରେ ଗାଲିଚା ବିଛା ଯାଇଥିଲା । ତେବେ ତଳେ ପଡ଼ିବା ଫଳରେ ପଦଜାଙ୍କୁ ସବୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଲାଗି ହୋଇଗଲା ଅନ୍ଧକାର—ନିବିଡ଼ ।

ମି ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଦୁଣା କ୍ଷରରେ ସୁଦ୍ଧା ଏସବୁ ଜଣାଗଲା ନାହିଁ ।

ସେ ସିଡ଼ିର ଉପରକୁ ଅଧାଅଧି ଉଠି ଯାଇଥିଲେ । ହଠାତ୍ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଦେଖିଲେ, ସିଡ଼ିର ଠିକ୍ ଉପରେ ଗୃହବଣୀ 'ଲଚ୍ଛି' ଠିଆ ହୋଇ ଧାନପତ୍ର ପରି ଥରୁଛି ।

ଲଚ୍ଛି ବାପାଙ୍କ ଘରେ ଦିନକୁ ୧୨ ଘଣ୍ଟା ଥାଏ । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସେବା କରେ ।

ଘରର ପୁରୁଣା ଗୃହବଣୀ । "ଭୃତ୍ୟମଲଂ ପୁରାତନଂ ।"

ଲଚ୍ଛି ମି ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଆକସ୍ମିକ ଭାବେ ଉଠି ଆସୁଥିବା ଦେଖି ହତବାକ୍ ମଧ୍ୟ କିଛି ସମୟ ଲାଗି ହୋଇ ଗଲା ।

ମି ମହାନ୍ତି ଅଗ୍ରହ୍ୟ ବେଗରେ ଚପା ଅଥଚ ଦୃଢ଼ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ—

"ଲଚ୍ଛି କ'ଣ ହେଲା ? ଏଁ ! ତୁ ଏପରି ଥରୁଛୁ କାହିଁକି ?"

ଲଚ୍ଛି କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଜିଭ ତା'ର ଧୂଳିପରି ଶୁଖି ଯାଇଥିଲା ।

ମି ମହାନ୍ତି ଏକ ସେକେଣ୍ଡରୁ ବେଶୀ ସେଠାରେ ନ ରହି ଦ୍ୱିତୀୟ ପାବଚ୍ଛ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉଠି ଗଲେ । ଉପର ମହଲାର ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ପୂର୍ବକୁ ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଗଲେ । ଲଚ୍ଛି ଅବଶରେ ସେଇଠି ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ମି ମହାନ୍ତି ସେ ଦୃଶ୍ୟରେ ହତଭମ୍ବ ହୋଇଗଲେ । ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ ପାଗଳଙ୍କ ପରି—"ପଦ୍ମା ! ପଦ୍ମା ! ପଦ୍ମା !"

ବୃଦ୍ଧ ରୁଗ୍ଣ ପିତାଙ୍କୁ ରୌକସ୍ କରି ଖଟରେ ବାନ୍ଧି ଦିଆ ଯାଇଛି । ତାଙ୍କ ପାଟି ଓ ନାକରେ କନା ଦିଆଯାଇ ମୁହଁକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବାନ୍ଧି ଦିଆ ଯାଇଛି ।

ମି: ମହାନ୍ତି ଆଗ ଯାଇ ମୁହଁର ବନ୍ଧା ଲୁଗାକୁ ଗୃହଁଟପଣ୍ଟା ସହ ଥିବା ଗ୍ରେଟ ଛୁରୀରେ କାଟି ପକାଇଲେ । ପାଟି ଓ ନାକରୁ କନା ବାହାର କରି ମୁହଁ ଧୋଇଦେଇ ବିଜୁଳି ପଙ୍ଖା ଚଳାଇ ଦେଲେ । ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ମୁହଁରେ ସଫା ରୁମାଲ୍‌ଟା ପକାଇ ପାଟିରେ ଜୋର ଫୁଙ୍କିବାକୁ ଲଗିଲେ । ତଥାପି ବୃଦ୍ଧଙ୍କର ଚେତନା ଆସିଲା ନାହିଁ ।

ମି:ମହାନ୍ତି ଡାକିଲେ—"ବାପା ! ବାପା !

କିଛି ସମୟ ପରେ, ବୃଦ୍ଧ ଧୀରେ ଆଖି ଫିଟାଇଲେ । ଦୁଇଧାର ଲୋତକ କାନ ପାଖଦେଇ ଝରିଗଲା । ସେ ଧୀରେ ହାତ ଉଠାଇ ବଡ ଝରକାକୁ ଦେଖାଇଲେ ।

ମି: ମହାନ୍ତି ଝରକା ନିକଟକୁ ଦୌଡ଼ିଗଲେ । ସେହି ଝରକାରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଲୁହା ଛଡ଼ 'ଜଲ୍' ଦେଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ବାକି ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ସଫା ଖୋଲା ଥିଲା । ଗୃହଟି ଲୋକ ସେଇ ଖୋଲା ଅଂଶ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଯିବା ଆସିବା କରି ପାରିବେ । ରୋଗୀ ବଖରା ଲାଗି ପ୍ରଚୁର ଖୋଲା ପବନ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ଦରକାର, ତାଙ୍କାଣି ପଚ୍ଛକାନ୍ତର ଝରକାଟା ସେହିପରି କରାଯାଇଥିଲା । ମି:ମହାନ୍ତି ଦେଖିଲେ, ସେଇ ଲୁହା ଛଡ଼ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ମୋଟା ଦଉଡ଼ି ବନ୍ଧାଯାଇ ତଳକୁ ଝୁଲୁଛି ।

ମି.ମହାନ୍ତି ତଳକୁ ଚାହିଁ ଯାହା ଦେଖିଲେ, ସେଥିରେ ସେ ପାଗଳ ପରି ହୋଇଯାଇ ଉପର ମହଲକୁ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ ।

ମି. ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଡାକ କାନରେ ବାଜିବା ବେଳକୁ ପଦ୍ମଜା ପ୍ରକୃତିସ୍ଥା ହୋଇ ସାରିଥିଲେ । ଗଭୀର କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଦ୍ମଜା ସିଡ଼ି ଉପରକୁ ଉଠି ଆସୁଥିଲେ । ମି. ମହାନ୍ତି ପାଗଳ ପରି ତାଙ୍କ

ଦେହରେ ଘଷି ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ପାହାଡ଼ ଗୁମ୍ଫାକୁ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ତଳକୁ ଚାଲିଯାଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ।

ସେ ପଦ୍ମଜାଙ୍କୁ କିଛି କହିପାରି ନାହାନ୍ତି । ପଦ୍ମଜା ଏକ ସେକେଣ୍ଡ୍ ମଧ୍ୟ ସମୟ ପାଇଲେ ନାହିଁ ପଚାରିବାକୁ ।

ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ପ୍ରହେଳିକାମୟ ବୋଧ ହେଲା ।

ସେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପଛେ ଯିବେ, ନା ଉପରକୁ ଉଠିବେ — ଗଭୀର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ନା, ଉପରେ କଣ କିଛି ଘଟିଛି । ସେ ଭାବିଲେ । ଗୋଡ଼ ଉପରକୁ ଉପରକୁ ଉଠିଲା ।

ପଦ୍ମଜା ଗଲାବେଳକୁ ଲଚ୍ଛି ଉଠି ସାରିଥିଲା । ପଦ୍ମଜା ତାକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି କହିଲେ,—"ଲଚ୍ଛି, କ'ଣ ହେଲା ?"

ଲଚ୍ଛି କେବଳ "ବାପା" କହି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପଦ୍ମଜା ଘୋର ଆଶଙ୍କାରେ ଆହୁରି ଅବସନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ ।

ତାଙ୍କୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା, ତାଙ୍କ ପାଦ ଗୁଳିର ପାହାରରେ ଲାଗି ଯାଉଛି ଓ ପଛରୁ ତାଙ୍କୁ କିଏ ଅଟକାଇ ଦେଉଛି ।

ପଦ୍ମଜା ପିତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବିକଳରେ ତାଙ୍କ ଛାତି ଉପରେ ଲୋଟି ଗଲେ । ବୃଦ୍ଧ ଧୀରେ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି ଦେଲେ ।

ଲହୁ ଧାର ଧାର ବହି ଯାଉଥିଲା । ସେ କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଛାତିରୁ କୋହ ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସେ ପାଗଳିନୀ ପରି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ମି. ମହାନ୍ତି ଝଡ଼ପରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ଲୁହ ବହିଯାଉଛି । ସେ ଉଷାର କୋମଳ

ଶ୍ରୀବଳଙ୍କୁ ଗ୍ରନ୍ତ ଉପରେ ଢଳାଇ ଧରି ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ଠିଆ ହୋଇ କେବଳ କହିଲେ—"ମା' ମୋର ଚାଲିଗଲା ।"

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ମାତୃତ୍ୱ ଛୁଟି ଆସିଲା, ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ହାତରୁ ଉଷାକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ କହିଲେ "ମୋ ମାର କ'ଣ ହେଲା ? ମୋ ମା'— ମୋ ମା'—"

ସେ ଉଷା ମୁହଁରେ ଅଜସ୍ର ଚୁମ୍ବନ ଢାଳିଦେଲେ । ଉଷା କିଛି ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଲାନାହିଁ । ସେ ଯେ ମୃତ—ଶବ ।

ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ମି: ମହାନ୍ତି ତଳେ ବସି ପଡ଼ିଲେ, ନିର୍ବାକ୍ ନିସ୍ପନ୍ଦ ହୋଇ । ପଦ୍ମଜା କରୁଣ ସ୍ୱର ବିଳାପ କରି ଉଠିଲେ ।

ବହୁହରା ମାତୃଭକୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେବ କିଏ ? କେହି ନୁହେଁ । ସେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ-ଉତ୍ସ ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରବାହରେ ସୁଦ୍ଧା ନିଃଶେଷ ହୁଏନା— ହୋଇ ପାରେନା ।

ବୃଦ୍ଧ ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ।

ସମଗ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରକୋଠିକୁ ଯେପରି କାହାର ଅଭିସଂପାତ ହୃଦୟ-ବିଦାରକ କାରୁଣ୍ୟରେ ପ୍ଲାବନ କରିଦେଲା ।

ବିଶ୍ୱ-ଜୟୀ ମୃତ୍ୟୁର ଶୀତଳ କର ସ୍ପର୍ଶରେ ସେହି ବିଶାଳ ଭବନ ନୀରବ ଓ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇଗଲା ।

... ...

ଦୁଇଦିନ ପରେ ବୃଦ୍ଧ ଯାହା କହିଲେ ସେଥିରୁ ଜଣାଗଲା...

ପଦ୍ମଜା କଟକ ଯିବା ପରେ ଉଷା ଉଠି ତା' ହାତବାକ୍ସ ଖୋଲିଥିବା ଦେଖିଲା ଓ ପଦକଟି ଖୋଜି ପାଇଲା ନାହିଁ । ସେ ଯାଇ "ଜେଜେ"ଙ୍କୁ ପଚାରିଲା, ମା ତାଙ୍କୁ କିଛି ଦେଇଛି କି ?

ତା'ର ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଜିନିଷ ହଜିଯାଇଛି । 'ଜେଜେ' ନାହିଁ କରିବାରୁ ସେ ପାଗଳିନୀ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା ।

ମା' କଟକ ଯିବା କଥା ସେ ଭୁବନେଶ୍ବରରୁ ଜାଣିପାରି ଥିଲା, ବୋଧହୁଏ । ତେଣୁ ସେ ଅନୁମାନ କରି ପାରିଲା ଯେ ମା' ସେଇଠା ଧରି ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ସବୁ ଜାଣି ଆସିବେ । ସେ ଆଜି ମା'ଙ୍କୁ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ କହିଥିବା ମିଛ ସବୁ ଧରାପଡ଼ିଯିବ ।

ମା'ର ଗୁଇନ୍ଦା କାମରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୀତତ୍ରସ୍ତା ହୋଇଗଲା । ସେ ଠିକ୍ କରି ନେଲା କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଲଚ୍ଛି ସଂଧ୍ୟାରେ ଖାଇଯାଇଥିବା ସମୟରେ ମା'ଙ୍କର ପୁରୁଣା ପେଡ଼ିରୁ ପୁରୁଣା ଲୁଗା ଗୁଡ଼ିଏ ନେଇ "ଜେଜେ"ଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବାନ୍ଧିଦେଲା । ଓ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଉପରେ ଚେଷ୍ଟା ମଧ କରିଥିଲା । କାହିଁକି ?

ତା'ପରେ ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇ ଗୋଡ଼ହାତ ଛନ୍ଦି ସେ ତଳକୁ ଖସିଗଲା । ମି. ମହାନ୍ତି ଦେଖିବାର ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍ ପୂର୍ବରୁ ଏସବୁ ଘଟି ଯାଇଥିଲା ।

ମି ମହାନ୍ତି ଛୁଟିନେଇ ଦୁଇମାସ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି । ବୃଦ୍ଧ ମଧ ଏ ମଧରେ ଚାଲି ଗଲେଣି । କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଏକାଦଶୀ । ଶୟନ କକ୍ଷରେ ମିଃ ମହାନ୍ତି ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ସହ ଖଟ ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି । ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ଡାହାଣ ହାତଟି ନିଜ କୋଳ ଉପରେ ରଖି ମି. ମହାନ୍ତି ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଉଁସିବାକୁ ଲଗିଲେ । ପଦ୍ମଜା ଗଭୀର ଦୁଃଖରେ ପୁରାପୁରି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।ମି: ମହାନ୍ତି ଯଥା-ସାଧ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ ହୋଇ ଯାଉଛି ।

ନିଜ ଅନ୍ତର ମଧରେ ସେ ଗୋଟିଏ କଥା ଲୁଚାଇ ରଖିଥିଲେ ଆଜଯାଏ । ତାଙ୍କ ଅନ୍ତର ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ତାହା ଜାଣି ନ-

ଥିଲି । ଆଜି ସେ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞ, ପଦ୍ମଜାଙ୍କୁ ସେସବୁ ଖୋଲି କହି ଦେବେ ।

ମିଃ ମହାନ୍ତି ଆରମ୍ଭ କଲେ—

ପଦ୍ମ ! ମୋତେ ଭୁଲ୍ ବୁଝିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଜିଯାଏଁ କେବଳ ଗୋଟିଏ କଥା କାହାକୁ କହିନାହିଁ । ଏପରି ତୁମକୁ ମଧ୍ୟ ।

ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଖୁଣୀ !

ପିଲାଦିନୁଁ ବାପା ମୋତେ ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ କରି ଗଢ଼ିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଖୁବ କଡ଼ା ମିଜାଜ୍‌ର ଲୋକ । ତାଙ୍କର ବନ୍ଧୁକ ନେଇ ମୋତେ ସେ ଗୁଳି-ଚାଳନା ଶିଖାଇ ଥିଲେ ।

ଯେଉଁଦିନ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି ଯାଉଥିବା ବଗଦଳର ସବା ଶେଷଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ମୁଁ ତଳକୁ ଖସାଇ ଦେଲି; ସେହିଦିନ ସେ ମୋ' ପିଠିରେ ହାତମାରି କହିଥିଲେ 'ସାବାସ୍' ।

ଗୁଳି କରିବା ନିଶା ମୋତେ ଘାରି ଦେଉଥିଲା ସେହି ସମୟରେ । ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅକାରଣରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ କୌଣସି ପକ୍ଷୀ ବା ପଶୁଙ୍କୁ ଗୁଳିକରି ମୁଁ ଆନନ୍ଦରେ ମାତି ଉଠୁଥିଲି ।

ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ହ୍ରଦ ନିକଟରେ କଳାହଂସଙ୍କୁ ଗୁଳିକରୁକରୁ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ାକେଉଟ ଦେହରେ ଗୁଳି ବସାଇ ଦେଲି । ସେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରି ସେଠାରେ ଢଳି ପଡ଼ିଥିଲା ।

ମୁଁ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅନ୍ଧାରରେ ଏକ ମାଇଲ୍ ଦୌଡ଼ି ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଭଙ୍ଗା ଦେଉଳରେ ବହୁସମୟ ଯାଏ ରହି, ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଲି । ସେ ମଲା କି ଗଲା—ଖବର ରଖିନାହିଁ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ଗୁଳିକରିବା ନିଶା ମୋର କମିଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ଚାକିରି କରିବାର ପ୍ରଥମ ମାସରେ, ଘରୁ ଚୋରି କରିଥିବା ଅପରାଧରେ ଗୋଟିଏ ଲୋକକୁ ନିର୍ମମଭାବେ ପ୍ରହାର କରିଥିଲି । ଶୁଣିଲି; ତା'ଫଳରେ ବିଚରା ଏକମାସ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହୋଇ ମରିଗଲା । ମୁଁ ଗେଜେଟେଡ୍ ଅଫିସର୍ ଥିବାରୁ ତା ମଧ୍ୟ ଚାପି ଗଲା । ମୁଁ ନିଷ୍କଳଙ୍କ ରହିଲି ।

ଘୋ ପ୍ରବେ, ଏକବର୍ଷ ପରେ ମୁଁ ରଜାଡ଼ ଥିବା ଜଗତ୍ ଗାଡ଼ି ଭଳିଲ୍ ଗୋଟିଏ ଗରିବ ବୁଢ଼ୀ ଭିକାରୁଣୀ ଚିରଦିନ ଲାଗି ଆଖି ବୁଜିଲା । ମୁଁ ହୋଇ ସାରିଥାଏ ଏ.ଡି.ଏମ୍ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ଆଇନ କାନୁନ ଆଇ.ଏ.ଏସ୍ ବାଲାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ସେଥର ମଧ୍ୟ ମୋର କିଛି ହୋଇନଥିଲା । ମୁଁ ପୂର୍ବପରି ନିଷ୍କଳଙ୍କ ରହିଲି ।

ତୁମବାପା ବୋଧହୁଏ ମୋ ଚରିତ୍ରର କିଛି ଆଭାସ ପାଇ ଥିଲେ । ତେଣୁ ମୋ ପରି ଗୋଟିଏ ନରହନ୍ତାକୁ ତୁମକୁ ଦେବାକୁ ସେ ପ୍ରଥମେ ଭାରି ଅମଙ୍ଗ ଥିଲେ । ତୁମେ ଜାଣି ଥିବ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ମୋବାପାଙ୍କ ସହ ଗଭୀର ବାଲ୍ୟବନ୍ଧୁତା ଫଳରେ ସେ ରାଜିହେଲେ ।

ତେଣୁ ମୋର ସନ୍ତାନ ଯେ ତା'ର ପିତା ପରି ହତ୍ୟା-ପ୍ରିୟ ହୋଇ ଉଠିଲା, ଏଥିରେ ଆଉ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା କଥା କ'ଣ ! ଖରାପ ମଞ୍ଜିରୁ କିପରି ଫଳ ଆଶା କରାଯାଇ ପାରେ, ପଦ୍ମ ! ତୁମର ପବିତ୍ର ଜୀବନକୁ ମୁଁ ହା—ହୁତାଶ ରେ ଭରି ଦେଇଛି । କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ମଝିରେ ମୋର ମନ ଚହଲି ଉଠେ ଏସବୁ ଘଟଣା ନେଇ ।

ମି ମହାନ୍ତି ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ—ମୋତେ ଜଣା ପଡୁଛି, ମୁଁ ଆଜି ଶାପ ମୁକ୍ତ । ପତ୍ନୀ ହିସାବରେ ତୁମେ ମୋତେ ସର୍ବସ୍ୱ ଦେଇଛ । ଭଗିନୀ ହିସାବରେ ସମାଦର କରିଛ । ମାତୃତ୍ୱର ଅମୃତ ଢାଳି ମୋତେ ପବିତ୍ର କର । ମୋର ଆତ୍ମା ଯେପରି ବିଶୁଦ୍ଧ ହୁଏ ।"

ଏହାକହି ସେ ପତ୍ନୀଙ୍କ କୋଳରେ ନିଃସହାୟ ଭାବେ ଢଳିପଡ଼ିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ମନ୍ଦିର ଉପରେ ମହାଦୀପ ଉଠିଲା ।

ପଦ୍ମିନୀ ନିର୍ନିମେଷ ନୟନରେ ସେହି ଶଙ୍ଖ-ଚକ୍ର-ଅଙ୍କିତ ଅଳ-ଙ୍କାର ମହାଦୀପର ସୁଦୂର କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଖାଦିଗରେ ଅନାଇ ରହି ଥାଉଥିଲେ, ସେହି ବିକଳ ପରିବାରରେ ଜନନୀ ଭାବେ ତାଙ୍କର ଆଉ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ?

ତାଙ୍କର ସଜଳ ଚକ୍ଷୁ ଦୁଇଟି ମହାଦୀପର କ୍ଷୀଣ ପ୍ରତିବିମ୍ବରେ ଝଲି ଉଠୁଥିଲା ।

ସମାପ୍ତ